

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK

amelyeket figyelmébe ajánlunk mindenkinek, aki eddig a városnak adót vagy taksát nem fizetett

*

Szeretnők, ha a román közvélemény elhinné és megértené, hogy a városi politikában olyannyira erősebben csapnak fel az anyagi megterhelhetettség hullámai, hogy hová, tovább már nemcsak a kisebbségi vagyonból és jövedelemből, hanem a román lakosság szorgos keresményéből is jókora darabokat fognak lemosni és leszakítani. Mikor a városi pénzügyekről van tehát szó, nem szabad a kérdést nemzeti szempontból nézni. Bennünket, semmiféle nemzetpolitikai tekintetek nem irányítanak, — sem a többségi nemzet ellen, sem a kisebbségi lakosság mellett — ami-
kor aggodalommal figyeljük a kormány terveit, törvényjavaslatait és rendeleteit, amelyek a városok finansziális gazdálkodását érintik és világosan látjuk, hogy lépésről-lépésre hártják át reánk a többet-
ket s előbb-utóbb felmondja adózási képességünk a szolgáltatást, Mikor legutóbb a fás-fémipariskola felépítésének ötmillió költségei ellen állást foglaltunk és azt kívántuk, hogy ezt az iskolát maga az állam építse fel és ne építtesse fel a várossal, éppúgy képviseltük a román közönség érdekeit, mint a magunkét, de a román közvélemény ismét félreértett bennünket és egy tisztára pénzügyi problémának nemzeti színezetet adott. Láttuk ezt nemcsak Gocan főigazgató leveléből és a Sentinelá cikkéből, amely szintén a román nemzeti reflektor vakító fényével takarta el a szemek elől a dolog pénzügyi felületét, hanem a cenzor plajbászának hatalmasan ívelt mozdulatából is.

Mi azonban nem adjuk fel a reményt, hogy nekünk sikerül tisztánlátást varázsoljunk a várospolitiká megítélésénél és sikerül meggyőznünk a román közvéleményt, hogy amikor az egyre tornyosuló városi terhek ellen védekezünk, akkor egyben az ő érdekeinek szószólói is vagyunk, mert a közel jövőben olyan sokféle adó-nemmel s taksával fognak majd bennünket meglepni, amely alól semmiféle osztály, vagy nemzet ki nem vonhatja magát. Rá fogjuk vezetni arra az álláspontra, hogy követni kell szigorúan azt a modern kommunális irányzatot, hogy a városok nem teljesíthetnek többé állami feladatokat, hogy minden olyan intézmény létesítése és hivatal fenntartása, amely állami funkciót végez, amelynek megteremtése és ellátása állami kötelesség, a városokra át nem hárítható. Be fogják látni, hogy elhamarkodott volt az a lelkesedés és helyeslés, amellyel az iskolatörvény intézkedését üdvözölték, amely szerint a városok és községek saját költségükön kötelesek iskolákat építeni. Az önkormányzati élet átalakulásának vonala már a háború előtt oda-
tendált, — szerves összefüggésben a kapitalista indusztrializmus államfejlődésével, — hogy az állam vegye le a városokról azokat a teendőket és terheket, amelyek egy modern állámléletben az államot illetik. Követeltük már a magyar impérium idején a rendőrség államosítását, a katonai ügyosztály megszüntetését, az adókezelés meg-

osztását, — mert ezek mind állami feladatok. És ha a mi érveink még mindig nem lesznek elég beszédesek, majd megteszik hatásukat azok az újabb kiszámíthatatlan pénzügyi reformok, amelyeket az új köz-
igazgatói reform fog mindnyájunk zsebére, vagyonára, jövedelmére, mindennapi keresményére gyakorolni.

*

A bukaresti sajtó ugyanis most kezdi apránként ismertetni az új közigazgatási reformtervezetet és kifejti, hogy e tervezet a városok finansziális boldogulása elé igen sötét perspektívát vetít. A törvényjavaslat homályos, szűkszavú és hiányos e tekintetben, de azért eleget mond ahhoz, hogy kétségbeesett gonddal várjuk a városi teherherviselés terén bekövetkező súlyos változásokat. A javaslat intézkedéseiből már most megjósolják komoly szakszerű boncoltatások, hogy a városok el fognak esni attól a részesedestől, amit eddig az egyenes adózásból kaptak. Még leírni is keserves és hallani is hihetetlen, de mégis le kell írni és meg kell hallani.

Emlékezzünk csak rá, hogy az új egyenes adótörvény meghozatalakor azzal indokolta a pénzügyminiszter a horribilis adókulesot, hogy ezzel szemben elesik minden városi és községi pótdadó és a városi kiadásokat az úgynevezett additio-nális adóból fogja fedezni az állam. Már akkor mérsékelt örömmel fogadtuk ezt az indokolást, mert nem látunk áldást a municipális adóztatási önrendelkezési jog eltörlésében. No, de nem kellett felelt az eltörlés felett soká búsulnunk, mert alig vetették ki az első nagy állami adókat az új adótörvény alapján, kiterjesztette nyomban a kormány, illetve a parlament a regátbléi taxákról szóló törvényt Erdélyre is és egyszerre újból megkaptuk az elsepert pótdadóztatást, csak hogy egy kicsit költségesebben. Eben gubát cseréltünk. Ezek után nem szabad csodálkozni, ha mint harmadik stáció: bevonják most az állami szubvenciókat, — amely például Nagyvárad város részére közel évi tízmilliót tesz ki — és a várost ismét magára hagyják, hogy úgy fedezze kiadásait, ahogy tudja. Megmarad az óriási állami adó, amit a pótdadó-eltörlés címén zúdítottak reánk, de újból visszatér a mai taxákon kívül valamelyes más formában megint a városi adóztatás. Az Adevérul egyik igen objektív és hozzáértő cikke illusztrálja is a várható fejleményeket, mondván, két alternatíva áll majd a városok előtt, vagy a végtetekig fogják kiaknázni a taxákat és ezzel szinte képtelen terhekké sujtják a városi lakosságot, vagy pedig a városok vezetői kénytelenek lesznek — a polgárság pénzügyi vergődéseit kimélendő — lemondani beruházásukról, elhanyagolni a városfejlesztést és tétlenül nézni a városok sorvadását.

A közigazgatási reform tehát minden pesszimizmusra okot ad. Egy közigazgatási publicista megjövendöli azt is, hogy a városok új taksákat, adókat, járulékokat lesznek kénytelenek kifundálni. Annál inkább rászorítatnak erre, mert a közigazgatási reform nemcsak, hogy az adóhozjárulástól fosztja meg a városokat, de egyéb eddigi városi védelmi forrásokat is magának foglal le, így elveszi a városoktól a köz-

forgalmi és fogyasztási illetékeket és járulékokat. Ezeket a jövedelmeket valamelyes új források kibővítésével kell majd pótolni. De erre mi azt felelhetjük: szeretnők mi látni azt a leleményes embert, aki egy Dumas, egy Jókai, egy Edison fantáziájával és találmányosságával is, képes volna még újabb jogcímeket kiokumálni a mi nyomorúságos filléreink előcsiholására. Miféle területen szaglásznak? Örökösén és folytonosan nem lehet csakis a kereskedő és iparososztályt nyögetni. Visszatérnek talán az ablakadókhöz, amit Anglia már száz éve eltörölt? Kitalálják a cselédadót? Megadóztatják az egyetlen rend ruha viselőjét?

És ha mégis kitalálják őket, bizony olyan adók lesznek ezek, amik már a lateiner és a tisztviselőosztályt is sújtani fogják, mert a város pénzügyi helyzete nem enged meg majd a kedvezmények luxusát és a nem adózunk jelszó respektálását. Igen: belekerül az intellektuális osztály is a városi adózába és akkor meg fog győződni a román közvélemény is, hogy a városi pénzügyi kérdést nem lehet egyoldalú nemzeti szemszögből megbírálni, hanem zsebkérdésnek kell tekinteni és vétőt kell mondani az ellen, hogy az állam elvegye adónkat, rászorítson bennünket új városi adók kivetésére és ezenfelül még velünk végeztesse el az elsőrendű eminens állami feladatokat is.

Fel kell készülnie a városoknak erre az új korszakra. Össze kell húzni a takarót és ez alatt az összehúzott takaró alatt is még szorosabban, még kicsinyebbre kell saját magunknak összegémberegnünk. Nagyon élesen kell előre tekintenünk és felismernünk a közelgő finansziális veszedelmet. El kell határoznunk a városgazdálkodást az érzelmi momentumoktól, annál inkább, mert láthatjuk, hogy a kormány sem érzeleg. Szentimentális patriotizmusnak, romantikus politizálásnak nincs helye; reális hazafiság és önmagunk léteérdekeink védelme vegye át a szerepét. Disztinquirálni kell a városi vagyon védelme és a rosszul értelmezett nacionalista áldozatkészség között. A kormány össze szokta tévesztetni a városi vagyon az állami vagyonnal, amikor a saját hatalmi jogkörének gyakorlásáról van szó és a város kötelessége, hogy ezt a tévedést kiparozza, mert különben kicsúszik lábunk alól az egzisztenciális alap.

A kormány mentalitása nagyon csapongó, amikor a városi vagyon felett egy könnyelmű úr személyével diszponál és — fájdalom — a mai kinevezési közigazgatási rendszer mellett a városi tanácsoktól nem is lehet annyi energiát elvárni, hogy ezt kemény fellépéssel kontrakarrírozzák, ha az egész közvéleményt nem érzik a hátuk mögött. Van erre karakterisztikus példa. A nagyvárad városi árvaházát — amely tulajdonképpen nem is a vá-

rosé, hanem az alapítvány — az állam tudvalevőleg egy gesztussal átvette. Egy szép napon gondolt a kormány egyet, az árvákat onnan kitelepítette és az árvaházban egy leányinternátust rendezett be. Az árvákat elhelyezték hirtelen az Orsolya-épület egyik szárnyába. Ezért az új helyiségért persze bért kellett volna fizetni. De az állam nem fizetett, a város sem akart fizetni úgy, hogy az Orsolyák perre mennek és végül a városnak muszáj volt mintegy ötvenezer lelt kibújni. Vagyis előállott az a groteszk helyzet, hogy a városnak van ugyan egy gyönyörű árvaházi épülete, mégis az árvákat kénytelen bérhelyiségekbe dugni, érte bért fizetni, míg azt a palotát, amelyet kifejezetten erre a rendeltetésre építettek, az állam ingyen használja.

Tipikus eset. Feleljen rá minden jó román patrióta, hol van a nemzeti érzékenység, a nemzeti érdek sérelme, ha a város az államtól követeli vagy az árvaházat vissza, vagy legalább ennek a bérleti összegnek a fedezését. Nem szimpla vagyonsági, pénzügyi kérdés-e ez? És nem fog-e a város belefulladni ezeknek a terheknek, ezeknek az állami természetű kiadásoknak a hinárába, ha ez így megy tovább. Vagyunk most ehhez hozzá, hogy olyan újabb városi adózatás fekete felhői gyülekeznek felettünk, amelyeknek fagyos lehellete senkit sem fog kellemesen csiklandozni. Mivel pedig az új közigazgatási reform után is elhűnk kell és a számlát az élet e városi polgárság egyetemének fogja ezért a rendszerért benyújtani: ha kellőleg és kellő időben nem bástyázzuk körül a városi érdekek szolgálatát és nem látjuk be, hogy a nemzeti jelszavak mögött a sötét gond lovasa ül: olyan zsebekbe is bele fog nyúlni majd az adószerző, amelyeknek tulajdonosai eddig azt hitték, hogy nekik csak lelkesedni kell, de fizetni nem.

Egy lapban adóügyi fejtegetések során olvastam Sully francia pénzügyminiszter mondatát, hogy *nem szabad lelni azt a tyúkot, amelyik aranyat tojik*. Kérdezzük, vajon a kormány városi politikája nem fogja-e Erdély virágzó városait, amelyek olyan bőségesen ontották az aranyat, alaposan ruinálni? Nálunk az aranyat tojó tyúk is kés alá kerül.

A kisebbségi iskolákat védelmébe veszi egy román képviselő

Pop Gh. nemzeti párti képviselő tegnap érdekes cikket közöl az „Adeverul”-ban. A képviselő foglalkozik Anghelescu szomorú érettségi törvényével és e törvény ellen teljesen arra az álláspontra helyezkedik, mint a kisebbségek képviselői. Tiltakozik a szemet-szemért, fogat-fogért politikája ellen. Le kell vonni a multak és a világháború tanulságait. A kormány arra hivatkozik, hogy a kisebbségeknek 40 középiskolájuk van, holott a románoknak Erdélyben nem volt csak négy. De hol van az megírva — írja — hogy Apponyi politikáját kell utánózni. Semmiféle törvény nem korlátozza egy nép iskoláinak számát. A román kultúra nem fejlődhetik más kultúrák romjain. Kévs volt a román iskola a magyar impériumban — folytatja Pop Gh. — de azt már nem mondják és nem ismerik be, hogy tinnyelvtűk román volt és az érettségét is románul tették le a diákok (egyetlen tantárgy a magyar irodalomtörténet kivételével) még pedig saját tanáraik előtt. A kiküldött kormánybiztos sohasem élt vissza a hatalmával csak hogy a bukkott diákok számát szaporítsa. Ezután erős érvekkel harcol Anghelescu torz felfogása: a két nyelvű iskolák ellen, amely pedagógiai, intellektuális és kulturális pusztuláshoz vezet.

Ha a két nyelvű iskola pedagógiaellenes, kulturelles és antihumánus volt 10—15 évvel ezelőtt, amikor Apponyi beakarta vezetni a mi iskoláinkba, miként nevezhetjük ugyanazt a rendszert hasznosnak és jogosnak ma, csupán azért, mert azt most más népekkel szemben alkalmazzuk. Ami tegnap jogos és igaz volt,

lehet ma hazug és csalárd? Ezt mi már — erdélyiek — sohasem fogjuk megérteni. Mi meggyőződéseinket nem cserélgetjük. Amit mi meggyőződésnek vallottunk régen, annak tekintjük ma is. Adjanak több nemromán liceumra engedélyt, mint nekünk a magyarok adtak (a kisebbségek gazdasági erejének keretein belül), de anélkül, hogy olyan nyelvkorlátozásokat kényszerítenének rájuk, amiket a magyarok se csináltak velünk szemben — írja Pop G.

Kövezzék ki a vásárteret

A hetivásár-térről írott tegnapi cikkünk nem várt viszhangot keltett a közönség körében. A közérdek iratja meg velünk a cikket, de hogy így közelről s így nagy mértékben érinti a város közönségét, azt csak most látjuk, amikor többen felkeresték szerkesztőségünket és felkértek, ne hagyjuk elaludni a kérdést. Uriasszonyok az utcán szólították meg munkatársainkat, csörgő panasszal igazolva állításaink valódiságát. Ezekből a panaszokból azonban nem nekünk, hanem a város vezetőségének kell levonni a konzekvenciákat. A konzekvencia pedig az, hogy meg kell találni a módot a házasszonyok kíváncsainak teljesítésére.

Az iparos osztály köréből többen meleg köszönetüket fejezték ki a cikkért, amely pedig olyan csekélyt kért, csupán annyit, hogy a sártengerből menesse meg a picot. Nem úgy azonban, ahogy a terv először felmerült, hogy a sátrakat helyezze a sárba s a baromtipiacot a betonra, hanem úgy, ahogy egy olyan nagyváros presztíziséhez méltó: kövezzék ki a városi tanács azt a négyszögét a piac-térnek, ahol a város közönsége ételkészítési tevékenységét szerzi be. Ezt már akkor meg kellett volna tennie, amikor áthelyezte a kispiacot a nagypiac-térre. A Körös medre ad követ eleget, néhány hét alatt készen van az egész kövezés és nem kerül több, mint egy közepes szabású bankett. Vitázhatatlan, hogy ezzel kapcsolatosan újra kell rendezni a vásárteret. Mérlegeléssei, belátással a közönség igényeinek alapos figyelembevételével.

A közegészség érdekei azt mondják, hogy a legforgalmasabb majorság-piac a betonra kerüljön. A kérdést meg lehet oldani úgy, hogy egyetlen árusító se panaszoljon, hiszen terület van elég. Csak jóindulat, csak odaadás kell az ügy elintézéséhez és a több éves sérelem orvosolható.

Kövezzék ki tehát minél hamarabb a nagypiac-tér kérdéses négyszögét, ha betonra nem futja a város kasszájából, folyamkavicssal, de az adózó polgárság súlyos adói fejében ennyit elvár a város vezetőségétől: jogosan, asszonyaik egészsége érdekében.

* Délibábos rónaságon és az egész nagy világon nincsen olcsóbb semmi márt, mint a Bleier áruháza, Sas-passage.

* Legjobb telefonkészülék! villanykörte és manometer raktáromról. Telefon és villanyfelszerelést, minden fémipari és eszterga-munkát, javításokat igen szolid áron vállal a Rajz elektro-mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

Új Jókai-darab a nagyváradi színpadon

Jókai óriási fantáziája minden regényét alkalmassá teszi a színpadra. Nincs színebb, ragyogóbb mese Jókai regényeinél. Hogy mégis aránylag csak nagyon kevés regényét dramatiszták, oka talán az, hogy félve nyulnak Jókai műveihez. A Szigligeti Társaság március 22-iki nagy Jókai ünnepségére a választmány felkérte Pálltyné Gulácsy Irént, hogy Jókai műveiből dramatizáljon tetszése szerint. A kiváló író nagyszerű témát választott a „Bálványos vár”-nak két fejezetét. Ezt a regényt sem próbálták még színpadra vinni, pedig valóságos kalevalája a székely magyar mythológiának.

Jókai legnagyobb, legfestőbb regényeinek egyike a Bálványos vár. Jókai e művében maga is érzéi szükségét, hogy feleljen a kérdésre: mi ez tulajdonképpen. Valami a magyar mythológiából. Dehát van magyar mythológia? Könnyű választani alakot adni a római, görög, egyiptomi bálványimádás korszakainak. De a magyar mythológia után csak tepgalózní lehet. A Bálványos vár története az Árpád-kori első századok, meg inkább a vezérek korszakának megelevenítése. Jókai ezúttal nem akart meséket szaporítani, hanem hosszú időt igénylő kutatással összegyűjtötte mindent, ami csak e korszakra jellemző: meséket, adomákat, hagyományokat s a hatalmas anyag halmozában igyekezett e korszakot reálisan szemléltethetővé tenni. Maga a történet alapja a ma is élő Apur (Opour) és Mike-család közt előfordult leányrablás, amely történelmi tény. Orbán Balázs, Kovács László és Okolicsányi történelmi művei szintén felemlítik. P. Gulácsy Irén a Körülmény és Rapsonné részletet dolgozta fel. A rabonbánok tanácsát, a pogány és keresztény összefutását.

Csupa szín, pompa, nagyszerű mese és cselekmény az egyfelvonásos darab, amellyel nagy kincssel gyarapította P. Gulácsy Irén a Jókai színpadi irodalmát.

Az ösmagyarok mythológiai alakjai szerepelnek a színpadon lekezelő drámai jelenetek között. A színház művész személyzete fogja játszani a darabot, amely magásra emeli a Szigligeti Társaság Jókai-emléknapjének jelentőségét.

* Legjobb arcszépítő Földes Margit-krém.

Tavaszi kabát kelme és costum szövet újdonságaim raktárra érkeztek.

Barna Jenő

Főzlet.

Bul. Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 3.

A HEIMANN-KERTBEN

Strada Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 3. — Olcsóságáról ismert alkalmi áruházában

Több 1000 mtr. tavaszi kabát és costum kelmék hallatlan olcsó árakban kerülnek eladásra

BARNA JENŐ

Egy délután Kecskeméti Lipót főrabbinál

Nem időzünk sokáig ennél a percnél — mondotta a napokban Kecskeméti Lipót főrabbi azok előtt, akik hatvanéves születésnapja alkalmával vették körül a nemes és tiszta lelkű papot a magas tisztelet és a benső barátság minden jelével. Csak egy feltételes megálló — jegyezte meg a bölcs emberek derűs mosolyával. Már akkor valahogyan megérezte, hogy e mögött több rejlik mint egy — a magakörében szállóigévé lett — ötlet. Rezümét láttuk ebben a multnak és főleg programját — a jövőnek. A hatvanéves Kecskeméti főrabbi nem tekinti magát öreg embernek és valóban nem is az.

Fizikai frissességét mutatja a nap minden perce, szellemi erejének gazdag fegyvertárából bőséggel és természetesen merít immár egy generáció.

A délutáni órák pihenőjében keresztek föl Kecskeméti főrabbit dolgozószobájában.

Harmincötéve pap, az isten szolgája, emberek barátja és ugyanannyi ideje, hogy Nagyváradon van. Iljui szívvel, fanatikussal tüzzel a szemében lépett először a Cion templom szószerkére. Mély zengőssé hangja harmincöt esztendővel ezelőtt töltötte be először ennek a templomnak csöndjét és hangja, igéje, elméjének gyújtó és világító szikrája a három és fél évtized alatt mély gyökeret vert itt nemcsak hitsorsosai körében, de a más felekezetű polgárok között is, akik „mint igaz keresztény barátai és tisztelői” keresték föl a napokban meleg üdvözlő levelekben és ember-testvéri kézzorítással.

— Mondjon valamit erről az elmúlt harmincöt esztendőről — főtisztelendő ur. Hiszen ez az idő nemcsak a váradi zsidóság életének aranykorszaka, de egyben Nagyvárad kulturájának, fölfrissülésének szíve-közepe.

— Valóban — tekint bele mélyen a szivarjából fölkarikázó kék füstbe, mintha annak vékony függönyén át keresné a harmincöt esztendő nagy eseményeit és alakjait. Valóban ezek szép idők voltak, de ne bolygassuk a multat. Magamról — tudja — nem szeretek beszélni. De gondoltam egyidőben arra, hogy a hosszú idő alatt elhunytak emlékének áldozom azzal, hogy — kiadom harmincöt esztendő alatt elhunyt neves férfiak fölött elmondott gyászbeszédeimet. Istenem, oly sok volt a nehézség, — lemondtam róla. És Kecskeméti főrabbi tekintete önkéntelenül fölvetődik egész szobáját körülövező külön polcának tetejére.

— Látja kérem ott azt a nagy cso-

magot... Két esztendővel ezelőtt megjelent munkám.

Finom és mindenki részére megbocsátó mosoly játszik piros és egészséges ajka szélén.

— Van belőlük még vagy — ötszáz...

Tehát Kecskeméti, a tudós rabbi, a szónak művésze, a gondolatok szárnyaló költője is belerogozdik az erdélyi magyar írók kemény és nehéz sorsába: ötszáz becsomagolt könyv, Kecskeméti legfrissebb munkája a polc tetején, elárvultan...

— De nem bánt a dolog, legyint a kezével. Nem okolok senkit. Megirtam, a többi már nem az én dologom...

Sőt, mintha fölfrissülne ezen, fiatalos könnyedséggel áll föl és rajongó tűz csap ki a felkes, fekete szemekből.

— Én nem szoktam csüggedni. És mégis — lássa — előkészíték valamit. És, hogy ne menjem el innen egészen üres kézzel, meg is mutatom, hogy mire készüök. Fürgén, látható örömmel hajol egy lezárt szekrényhez és becéző kézzel rakosgat az íróasztalra vászonkötésű kazettákat és traik dobozokat.

Ezek fiam, nem szivarok ám és szinte gyermeki báj önti el a hangját. A kazettákból — vagy hat darab — szorosan és pedáns pontossággal egymáshoz rakott papírlap-kötegek kerülnek elő. Sürrün van teleírva Kecskeméti főrabbi karakteristikus, aprógyöngybetűvel. Olyan, mintha már ki is lenne nyomtatva. Egy karcolás, egy javítás nincs rajta.

— Lássa — és benső, nemes büszkeséggel mutat végig a súlyos kézirat-tömegek glédáján —

és huszonhétszázötven munkásságonak írott gyűmölcsé

Kezembe veszem az egyik kézirat-köteget, melynek homlokán, mint címejezet ez áll: „Izrael próféta”. A másikon „Amosz”, „Horea”. A második és harmadik kötegen ez: „Jeremiás-részlet”.

— És beszélni kezd Kecskeméti főrabbi, lángoló hitével:

— Évezredekbe visszanzó történetek ezek. Évezredes igazságok, melyek a mának is igazságai. Bölcsészet az ágy, melyben nyugszanak, költészet a virág, mely körüllegyezi őket.

— Nemzeti zsidóság, vallási zsidóság...? Ezek a problémák, melyek a ma életében fölvetődnek. Istenem — évezredekkel ezelőtt foglalkoztak már prófétáink ezzel és megtalálták az igazi utat, mindannak a való nyitját, — amit most keresnek... A fegyverekre támaszkodó nemzeti királlyal szemben a vallás tiszta üzelmét.

Ime — és rámutat éppen a Jeremiás-fejezetre — ezt a kérdést vitatták a meglevő történelmi tények idején, a diaspora, a szétszóródás előtt, tehát még akkor, amikor a zsidóságnak országa közös otthona volt.

— Nagy munkájának írása közben nincsen alávetve hangulatoknak, mondjuk a mai idők impresszióinak főtisztelendő ur?

— Nem mondom — válaszolt a főrabbi — hü maradok az idők szelleméhez, a történethez, a históriához, a tal-mudhoz, mégis az én lelkelem szívesen átfogom és látom a nagy próféták legendás alakjait. Hiszen annyira a szívemhez, a képzeletemhez nőttek ők maguk — s csak a fölük szerzett énvéremből formálom meg lelki és szellemi alakjukat könyveimben.

— És mégis — kérdeztem — milyen terjedelmű lenne főtisztelendő ur hatalmas munkája nyomtatásban.

Kecskeméti főrabbi odalépett könyvszekrényéhez és ujjával könnyedén fögött át néhány könyvet.

A régi, vaskos Pallas-lexikonnak vagy négy kötete volt. Talán ennyi... Mintha a néma kérdésemre adott volna feleletet a főrabbi.

— Megvallom tehát Önnek a titkot:

öt év múlva lesz négy évtizedes papságom és nagyváradi papságom. Erre a jubileumomra szántam ennek a munkának kiadását.

Érzem: hogy ezt a titkot nem tartalom és át kell adnom a nagy nyilvánosságnak; nemcsak Nagyváradnak, de az egész ország kulturtömegeinek.

— És nem üres kézzel, de teli szívvel és egy óránk gazdag élményeivel hagytam el Kecskeméti főrabbi szobáját...

(m.)

* Enyhe, kellemes, biztos hashajtó a Purgó.

A házhelyek felépítésének problémája

Írta: dr. Várady Ödön

A „Nagyvárad” egyik legutóbbi számában Széles Károly pénzügyi tanácsos ur, aki számos értékes cikkében sok jó eszmét vetett már fel, felveti azt a gondolatot, hogy a Nagyvárad városi Lakásépítő Részvénytársaságnak fel kellene venni programjába a házhelyek felépítésének kérdését is, Széles Károly ur felemlíti cikkében, hogy ha a háború előtt tisztviselői telepek épültek volna azokat akkor olcsó törlesztéses kölcsönökből lehetett volna létesíteni. Óhajtaná, hogy a kiosztott házhelytulajdonosok építkezni tudjanak, erre nézve kéri a Nagyvárad városi Lakásépítő részvénytársaság anyagi támogatását.

Hogy a házhelyek felépítése a lakáskérdés megoldását lehetővé tenné, az kétségtelen tény, hiszen Nagyváradon több mint 1500 házhely került kiosztásra. Éppen a napokban is járt nálam egy küldöttség Nagyszalontáról az ottani házhelytulajdonosok részéről, továbbá érdeklődtek Margittáról aziránt, hogyan lehetne a házhelytulajdonosok részére az építkezést lehetővé tenni.

Nagyszalontán például 500 házhelytulajdonos van, Margittán 400 és egyedül megyénkben is több ezerre rúgnak a kiosztott házhelyek.

Azonban hiába lettek a házhelyek kiosztva, a házhelytulajdonosok tanácstalanul állanak és azon törik a fejüket, hogyan lehetne kölcsönhöz jutni az építkezések céljából.

Itt reá kell mutatnom arra, hogy a házhelytulajdonosok részére az építkezést egyenesen lehetetlenné teszi az, hogy a házhelyeket nem lehet semmiféle kölcsönrel megterhelni, így tehát egyáltalában nem is akadhat bank, amely részükre kölcsönt nyújtana, mert hiszen a bekebelezés hiányában a nyújtott kölcsönre nem is volna semmiféle fedezet. A legelső teendő volna tehát az, hogy ha sürgősen olyan törvényhozási vagy miniszteri intézkedés történne, hogy a házhelytulajdonosok a kizárólag építkezési céljaira igénybe vett kölcsön erejéig, a kiosztott telekre kölcsönt felvehetnek és e célból a bekebelezés meg van engedve. Hogy a felvett kölcsönök kizárólag erre a célra használtassanak fel, ezt felülvizsgálná az állam egyik tisztviselője, például akár az agrárbizottság részéről, akár a Banca Națională részéről volna ez állandó ellenőrzés tárgyává téve.

De ha még lehetővé is válnék a kölcsön felvétele, akkor is ott volna a további akadály, hogy nem lehetne kölcsönt kapni.

A háború előtt az építkezéseket lehetővé tette a törlesztéses kölcsönök intézménye. Emlékezzünk csak vissza, hogy a Nagyszebeni Földhitelintézet,

Olcsó cipővásár!!

a „Selejtes Cipőáruház”-ban

Str. Teatrului (Színház-utca) 4. a színház mögötti.

Oriási tömeg női luxus és gyermek cipők kerülnek eladásra.

50%-al olcsóbb, mint bárhol!!

a Brassói Földhitelintézet, a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete stb. milyen szívesen nyújtottak 20, 30, 50 évi törlesztéses kölcsönöket, ahol a kamat, a törlesztési részlettel együtt nem tett ki többet évi 4—5—6%-nál.

A háború megszűnése óta a törlesztéses kölcsönök intézménye teljesen megszűnt. Sőt nemcsak a törlesztéses kölcsönök intézménye szűnt meg, de megszűntek egyúttal a jelzálogkölcsönök is. Elsőrangú fedezetre, emeletes bérházakra, értékes magánházakra, csak nagynehezen, vagy egyáltalában nem lehet kölcsönt kapni s ha kap is már valaki kölcsönt, főleg csak az kap, aki bejegyzett kereskedő.

Már pedig más kölcsönből, mint törlesztéses kölcsönből építeni lehetetlen. Lehetetlen még pedig azért, mert a rendes kölcsönök kamatai és jutalékai olyan jelentékeny összeget tesznek ki, hogy a legmagasabb házbér sem tudja fedezni az építési összegek kamatait, ha az építető az építési költséget kölcsön útján óhajta igénybe venni, pld. egy szoba átlagos építési költsége jó kivitelben (parkettes szoba) stb. kerül 120—150,000 leibe. Ha tehát valaki egy ötszobás lakást építené, úgy annak az építési költsége 6—700,000 lei között lenne. Ha az illető kölcsön útján szerezne be az építési összeget, a 800,000 lei után a legjobb esetben kellene fizetnie 30%-ot, ami évi 180,000 leit tesz ki, már pedig bérösszeg fejében egy teljesen új ötszobás lakás után legfeljebb 60,000 lei évi bért lehet elérni, vagyis 120,000 lei veszteséget jelentene évenként az építetőre nézve, ha hitelpénzből építené fel a házat. A nagyváradai pénzintézeteknél ezidőszámtól a kölcsön kamatai még mindig igen magasak. Elsőrangú cégek kapnak 26—30 százaléka pénz elsőrangú bankjainktól, kisebb bankjainknál pedig a kamattétel havi 3, 3 $\frac{1}{2}$ és 4%-ra is felmegy.

Ezekből tehát tény gyanánt megállapítható, hogy mindaddig, míg törlesztéses kölcsönök újból nem lesznek, kölcsönpénzből építkezni lehetetlen, mert az illetőt ez anyagi romlásba sodorhatná.

Ki tud tehát építkezni? Építkezni csak az tud, akinek a teljes építkezési költsége erre a célra meg van. Annak érdemes is építkezni, mert a befektetett tőkéje meghozza a 10, esetleg 12%-ot és az építkezési összegnek, mintegy 10—20%-át vissza tudja kapni a szokásos belépési díjakban, mert egy öt szobás lakás után pld. szívesen lefizetnek előre 100,000 leit és fizetnek évi bérben 40—50—60,000 leit, vagyis így módon 10—15, esetleg 20%-al tudja kamatoztatni tőkéjét és egy szerszint a vagyona a lei ingadozása ellen egyszer és mindenkorra meg van védve.

Ezekből kitűnőleg tehát a házhelyet kapott tisztviselők építkezni nem tudnak, mert építési kölcsönhöz nem tudnak jutni és ha tudnának is jutni, annak magas kamatait nem bírnák fedezni.

Hogyan lehetne tehát a házhellyel bírók részére az építkezést lehetővé tenni?

Arra egyetlen lehetőség van. A házhelyjogosultaknak, mint minden városban egy szövetkezetbe kell tömörülnie, a szövetkezet, mert így módon annak a szövetkezetnek, amely csupa ilyen jogosult tisztviselőt foglal magában, kellene egységesen fellépnie kérelmével a kormány előtt.

A kormányt kellene felkérni, hogy e szép szociális eszmét juttassa is érvényre.

Mint hogy a Banca Nationala évi 6% mellett ad hitelt, a Banca Nationala volna a kormány által arra felkérendő, illetve megbízandó, hogy a házhelyjogosultak részére évi 6%-os kamat bekebelezéssel biztosítandó építési kölcsönt nyújtson.

Hogy könnyebb legyen a lebonyolítás, a házhelyjogosultakból alakult szövetkezet venné fel a kölcsönt, az felelné érte, az adná ki tagjainak és az végezné az egész pénzügyi lebonyolítást, annak vezetősége ellenőrizné az építkezést és folyósítaná a megszavazott kölcsönöket az építkezések arányában. Ha e szövetkezetek mérsékelt építési kölcsönökhöz jutnának, módok volna arra, hogy az építési anyagokat előnyösebb árban szereznék be. Az állam, a megye támogatása, szállítási és vámkedvezményekben is megnyilvánulhatna, ha e szövetkezet egyszerre kötne le és fizetne ki

nagymennyiségű téglát, épülettűt, cementet és egyéb építési anyagot, így akkor ezeket jóval olcsóbban tudná tagjai rendelkezésére bocsájtani. Az is bizonyos, hogy ha e szövetkezet egyszerre rendelne meg bizonyos típus szerint ajtókat, ablakokat, kályhákat stb., jóval olcsóbb árban tudná megkapni. E szövetkezetek praktikus tervek szerint végeznék az építkezést, ami azt olcsóbbá tenné. Továbbá e szövetkezet lekötne biztosítás gyanánt a tisztviselők lakbérét is, ezenfelül bizonyos összeget adna maga a házhelytulajdonos is, mit egyszerre lefizelné készpénzben, anyagi viszonyaihoz képest úgy, hogy ne kelljen a teljes építési költségeket hitel útján igénybe vennie.

Mindaddig, míg a házhelyjogosultak ilyen szövetkezetekben nem fognak tömörülni és mindaddig, míg e szövetkezetek egységesen a kormány elé ilyen kölcsön folyósításra iránti kérelmekkel nem járulnak és méltányos kérelmeiknek állandó propagandát nem csinálnak, nincs kilátás arra, hogy a kiosztott házhelyekre építkezni tudjanak.

Abban igaza van Széles Károly urnak, hogy ha a sok házhelytulajdonos fel tudná a házat építtetni, hogy megszűnhetne végre a rekvirálás és minden köztisztviselőt boldoggá tenne ez a tudat és munkakedvet adna neki, hogy saját otthonában lakhatik.

Az állam, ha erre felhívják a figyelmét és ha e szövetkezetek íradhatatlanul fognak így irányban működni, bizonyosan nem fog elzárkózni e házhelykölcsönök problémája előtt. Ha az állam megkezdte az érdemes köztisztviselői kar támogatását a házhelyek kiosztásával, ezt a nemes és szép munkát folytatnia is kell abban a tárgyban, hogy ne csak egy üres teleg legyen, hanem az illető tisztviselő vagy hadirokkant tudjon is azon hajlékot emelni.

A Nagyvárad városi Lakásépítő részvénytársaság szerény anyagi eszközei legfeljebb arra elegendők, hogy egyelőre egy bérpalotát építsen és lassanként, a tőke szaporodásával folytassa építési programját.

Ha e házhelytulajdonosok megesszerte ilyen szövetkezetbe tömörülnének, dr. Popovici Miklós prefektus ur, ki az építkezés eszméjének egyik lelkes harcosa, ha hozzá fordulnak kérelemmel, bizonyára támogatni fogja a kormánytól méltányos kívánságait. Igen helyesen járt el tehát Széles Károly tanácsos ur, amidőn a házhelyépítkezések és tisztviselői építkezések ügyét felvette és kíváncsú, hogy ez a kérdés állandóan napirenden maradjon és gyakorlatilag is megvalósuljon.

BŐRBUTOROK

ruganyos matracok, hencserek, hajlitott garnitúrák kapható és megrendelhető KOVÁCS JÓZSEF kárpitosnál, Deák Ferenc-utca 1. sz.

Nikelezést, zománcozást, vulcanizálást, hőcípő- és kalucsni javítást, hegesztést vállal

Kalenda-cég Oradia-Mare

Borbély és manikűr munkások
műsoros táncestélye
március 15.

a Kereskedelmi Csarnokban

SZÖVET

HAVAS & GRÜNFELD

posztóruház, Str. Avram I.-u. 8.

különlegességeink felöltőkre öltönyökre legjobbak legolcsóbbak

KARPITOS

munkákat elsőrendű kivitelben készít:

Gidáli Manó

Ciorogariu(URI)-u. 2. — Kész hencserek kaphatók.

Gyetlen kísérlet
MEGYŐZHETI-ÖNT
ARRÓL, HOGY A
"TUNGSRAM"
IZZÓLÁMPA
EGYESÍTI-MAGÁBAN
EGY-TÖKELETES
MODERN-FÉNYFORRÁS
ÖSSZES-ELŐNYEIT!

Nagy fehérnemű vásár

Kelengye vászon — — — Lei 36 leutól
Batist chiffon — — — " 65 "
150 cm. Lepedő vászon — " 120 "
damaszt abroszok, szalvéták legolcsóbb árban

Ungár és Glück cégnél
Sas-passage főbejárat.

Rónai & Kohn

Sas-passage. Tisztelettel értesíti a n. becsű vevő közönséget, hogy

Exclusiv tavaszi női- és férfi divat ujdonságai dus választékban megérkeztek

Női szalma és selyemkalapok

virágok és az összes kalapalkalékok 20—50 %-al olcsóbbak mint bárhol

KÖNIG JENŐ

Üzlet: Str. Tace Ionescu (Kőrös-utca) 16. sz.
Gyár: Str. Alexandri (Teleki-utca) 45. szám.

JUN.
IFJ.

Sz. KOCSIS, PARÓCZAY & NAGY

uri szabók, Bul. Reg. Ferd. 4.

Készítünk minden e szakmába vágó uri ruhaneműeket legújabb divat szerint izléses kivitelben. — Lovagló, bricses, sport ruha készítményeink kiválóak.

Hit vagy forradalom

Egyik románnyelvű nagyváradi lap cikkírója minap idegesen figyelt fel a baptista felekezet föltűnő romániai térhódítására. Kétségtelen, hogy a baptista felekezet terjedése legfőbb mértékben méltó mint a tömegpsziche tünete publicisztikai boncolgatásra. Az azonban már félrataposása a problémának, amit a szóbanforgó cikk írója végső következtetésként levezet, hogy tudniillik a baptista vallásterjesztés örve alatt tulajdonképpen bolsevik propaganda folyik az állam épsége ellen.

A cikk íróját alighanem ama szoros ok és okozati kapcsolatok tévesztették meg, amik az emberiség, vagy fogjuk szűkebbre: a kereszténység történetében nagy politikai és társadalmi konvulziók, másrészt pedig a vallásos hit jentkezési formája között rendszertörténetnek. tévedést valószínűleg mélyítette az írónál a baptista vallás egyházkormányzati rendszere, mely valamennyi keresztény felekezetenél szélsőségesen demokratikusabb, amennyiben a gyülekezetek teljes autonómiájára támaszkodik s egyházi ügyeiben semmiféle világi hatalom beleszólását el nem ismeri. Nem gondolta meg viszont a cikk írója, hogy ugy az egyházkormányzati decentralizáció, mint a világi hatalom negációja minden fiatal vallásnak jellegzetes vonása. Hasonló tünetek kísérték az őskereszténység s hasonlóak a reformáció kifejlődését is. És ha ezeken a nagy példákon végignyargalunk, hamarosan kivilágosodik, hogy az új vallásfelekezetek, új hitek vagy a friss szekták sohasem irányultak l'art pour l'art a meglévő politikai vagy szociális keretek szétfeszítésére. Ellenkezőleg: lecsapoló medencék voltak a sokszor elviselhetetlen viszonyok által felidézett nyugtalanságoknak.

A nagyon súlyos társadalmi, az igen gyötört gazdasági helyzetek a tömeg mindenkor lélektana szerint csak kétféle következményt sarjaszthatnak. Az egyik következmény cselekvés jellegű s tipikus manifesztációja a forradalom. A másik ut meditativ irányba vezet, nem ritkán a teljesen passzív hitbeli melankóliához. Ez az utóbbi ut a fennálló politikai keretekre abszolút veszélytelen.

Mennyi passzivitás, mennyi cselekvési tehetetlenség szól Renannak az utóbbi irányt kifejező soraiból: „Az Istenországot ami egyet jelent az Ideál országával, — önmagunkban kell megteremteni! Elmult az idő, amikor a kölcsönös tisztelt és szeretet alapján új külső világokat lehetett megformálni. Ezzel szemben a jól fellogott és helyesen gyakorolt élet az egymást ért emberek között minden világi veszteséget kárpótolhat. A legnagyobb jó, az egyetlen realitás a lelkek közössége”! stb.

Minden hitbeli egyensúlykereséssel szemben tehát éppen a laissez-passer álláspontja volna az egyedüli államraison. Elzárni azokat a hajszálcsöveket, melyeken át nagy politikai átalakulások nyomán a tömegindulatok új hitek magasságába szelidülnek, egyet jelent a másik, a forradalmi zsilip felhúzásával. Ezért nem volna okos tanács, ha a bolsevizmus okatlan vádjával az állami hatalmaskodást bárki ráusztaná egy ártatlan felekezetre.

Különös végzete minden eddigi vallásreformnak, hogy a hatalom sohasem vette észre idejekorán azt a szerepet, amit az új vallási mozgalmak automatikusan az ő érdekében betöltöttek. Felült demagóg, önző és kulisszamögött jelszavaknak, amiknek olcsóságára, kezdetleges rabuliztikájára jelen esetben legyen elég csak annyit fölemlíteni hogy az inkriminált cikk írója a baptistákra azáltal szeretné ráterelni az üldözetest, hogy a baptisták „Aranykorszak” címen adják ki hivatalos lapjukat.

Nem a baptista lélek transzcendentizmusára, csak a cikkíró szociális fantá-

ziájának szegénységére vet árnyékot az, hogy a mai nehéz viszonyokból az „aranykornak” frázisolt kivezető utat a cikk okvetlenül a bolsevizmuson keresztülvezetőnek tünteti fel.

Neveléségi!

A bolsevizmus gyakorlati formája s a hit éles ellentétben állanak egymással. Csehországban csak az elmúlt héten indult mozgalom, hogy az egyik egyház közösjtse ki kebeléből azokat a papokat, akik akár kommunista, akár szocialista elveket vallanak. Az új és új felekezet-alakulások őshazájának, Oroszországnak legnagyobb és legkeresztényibb írója, Dosztojevszky évtizedekkel ezelőtt le-szögezte a hit és a nagy osztálymozgal-mak viszonyát, amikor talán leggrandió-zusabb művében ezeket mondja egyik hősről:

— „... Mitől fogva Isten létezéséről s a lélek halhatatlanságáról meggyőző-dött, így fogta föl az életét: megakuvás nélkül élni akarok a halhatatlanságra. Ha ellenben arról lett volna meggyőződve, hogy Isten nem létezik és hogy a lélek halandó, ugyanoly megakuvás nélkül lett volna atheista és szocialista. Mert a szocializmus — írja Dosztojevszky — nemcsak gazdasági probléma, hanem lé-nyegében istentagadás s a jelenkor új bábeli tornya, amit ezuttal nem azért emeltek, hogy rajta a földről följussunk az égbe, hanem hogy lépcsőin éppen a földre szálljunk, fellegek között kalandozók”.

Telézi a baptista-mozgalom ellen ki-rohanó írás a misztifikációt még egy bombavezéssel. Azt mondja, hogy a baptisták hirdette Aranykorszak eljövetele-nek propagálása egy ugyanilyen című folyóiratban közönséges zsidó manipulá-ció és hogy ezek a baptisták zsidók.

Ezzel a beállításal szemben volta-képen fölsőleges is lenne minden ellen-argumentum. Ánnnyira levetkőzött, annnyira nyilvánvaló tendencia ez!

Mindössze annyit érdemel, — vajjon csakugyan érdemel-e? — hogy félkézzel mutassunk rá immár megismételten: a szektaterjedés előfeltétele minden időben az általános emberi elégtelenség, a köz-

szabadságok hiánya, a gazdasági leron-gyolódás. Ezek a tényezők rendszerint ott és akkor állanak elő, ahol és amikor szélesebb arányú népi katasztrófák (há-boruk, forradalmak, járványok) zajlanak le. A krisztianizmust a pogány-római cazarizmus féktelensége, az Augustusok tengerényi véráldozattal egybekötött had-járatai s az ezekből fakadt elégtelenség-gek lendítik világvallássá a halászok és mesteremberek contemplációiból. Jön a középkor elviselhetetlen lelki és osztály-tirannizmusa és ime kirobban: — a pro-tesztantizmus. Az sem véletlen, hogy pél-dául Magyarországon a legrettenetesebb elnyomás, a mohácsi vész követő kor segíti diadalra ugyszólván egy-két év-tized alatt a kálvinizmust. Oroszorszá-gban Nagy Péter idején szintén hajme-resztő elnyomások s irtózatok háboruk fakasztják föl előbb a kép és kereszt-rombolók híres szektáját, a Fomka és Miika felekezetét, majd később a rasz-kolnyikokat. S hogy ezek a szekták mennyire nem megcsinálhatók, mennyire a primitív néplelek önkéntes, védekezé-s kilombosodásai, arra mindennél éleseb-ben vetnek fényt Mereskovszky följegyzései, aki a keresztromboló szektáriusok logikáját semmi elokvendával le nem ta-gadható népi gyökerében mutatja fel el-sődlegesnek, naivnak, meghalónak. Azt mondatja egyik ilyen szektáriussal:

— Szeretheti-e az apa a kést vagy a husángot, ami fia halálát okozta? Hogy szerethetné Isten a fát, amire fiát feszí-tették, még ha kereszt formájára ácsol-tattott is?! Le a keresztrel és le a fára füstött ikonákkal!

Minden józan logika s a történelmi tények megbonthatatlan következetessége a vétó a föltevés ellen, hogy egy krisztusi szeretett jegyében terjedő vallás bár-mily vonatkozásokban politikai célokat szolgálhatna! Az emberi lélek tíz év fo-lyamán Európában borzalmasan és számtalan ízben inzultáltatott. Ez a lélek me-nedéket keres és a világ jelenlegi egyen-súlyának fenntartása szempontjából még mindig üdvösebb, ha a menedéket a hit-ben s nem a másik, nem az aktív vég-letben találja föl.

T. G.

Három hazát adott végzete — és nincsen hazája

Az állampolgársági hivatalban újra szorongó emberek tolonganak s szoron-gásuk nemcsak fizikai surlódás. Szemük-ben ott él az aggodalom arra az esetre, ha nem sikerül tisztázni helyzetüket és nagyon soknak nem is sikerül, mert teljesen tájékozatlanok. Abban a szöve-vényes labirintusban eligazodni, amit egy némely eset feltár s az állampol-gársági törvény is figyelmen kívül hagy, az akták tömege sem nyújt megfelelő kalauzólást.

Hogy milyen változó eshetőségek vannak, amiket az állampolgársági hiva-tal kéteseknek bélyegzett meg, lejegyez-tük egy néhány jelentkező esetét és itt adjuk minden kommentár nélkül:

V. Zs.-né 1909 óta Brassóban lakott. Nagyváradra költözött 1923-ban. Első ízben nem vették fel az állampolgárok közé. A revíziónál Brassó város taná-csának íratával igazolta tartózkodását. Az állampolgársági előadó, dr. Borbély véleményezi V. Zs.-né állampolgárságát.

Egy iparosseg Magyarországon született, 1913-ban itt vonult be katoná-nak, a háboruban küzdött s a háboru vé-gén ide tért vissza. Először nem vették fel, mert nem tudta bejelentő-lappal ig-a-zolni, hogy 1913-ban már Nagyváradon volt. A fiatal, tanult harmincév körüli gyári szakmunkás a revízió alkalmával behozza 1913-as bevonulási okmányait, amely biztosítja egyben azt is, hogy be-jelentőlapja nem lehetett, mert hiszen a katonák nem jelentették be a népese-dési hivatalba. Az előadó véleményezi felvételi kérvényét.

Dacsinecz Mihály és egy társa, (bár

hiszen olyan esete mindkettőjüknek még bizonyára másoknak is van) 1920-ban Visón laktak. Visó akkor még a három-része osztott Máramarosmegye Románia által közigazgatott részéhez tartozott. Dacsineczék ebben az időben Nagyváradra költöztek. Közben Visó Csehszlovákiá-hoz csatolták, Dacsineczék tehát nem igazolhatják, hogy születésük óta Romá-niának ílt területen tartózkodnak, holott amikor lakóhelyet változtattak, ez az eset még fentállott. Előadói vélemény: Állam-polgárságukat a minisztériumtól kell kérni. Az ijedő arcu Dacsinecz még ijedtebben megkérdezi:

— Fellebbezni kérem lehet?

A fellebbezési lehetőség azonban nem nagyon nyugtatja meg szegényt, akinek három hazát adott végzete és szá-mára mind a három elveszett.

Más eset. Özv. B. L.-né Nagyvára-don született, családja tősgyökeres nagy-váradai, innen ment férjhez. Férjével Mis-kolcra költözött, aki ott 1920-ban meg-halt. Özv. B. L.-né, akit minden szál Nagyváradhoz fűz, férje halála után visz-szatért szülővárosába. Az állampol-gársági összeírásnál jelentkezett, de nem vették fel a lajstromba. Az újra való felvételi kérvényéhez csatolni kell egy előjárásági bizonyítványt, hogy meddig tartózkodott Nagyváradon. Állampol-gársága minden természetesség dacára a leg-nagyobb mértékben kétes.

K. F. nagykorú fiatalember Patricius nagyváradi családból való. Két évet Ma-gyarországon töltött tanulmányai folyta-tása végett. Magyar utlevéllel tért vissza szüleihez. Az apja állampolgárságát már

Kőszegny József főmérnök nyilatkozata

Főszerkesztő úr!

A bagó-ügyre és Klein Emil arra kénytelen vagyok még egyszer és utoljára visszatérni.

Tehátők nyolcan vannak, akik azt állítják, hogy a Dunkel-ház falát fel lehet építeni anélkül, hogy Sternberg úrnak kelljen menni a boltjából. Ha százan lesznek ezek az urak, akkor sem fogok vállalni felelősséget életveszélyes műveletek engedélyezéséért, miután a város hatóságát nem Sternberg úr és nem Klein úr dirigálják. Különben is megfélemedezett Klein úr azokról, akik az én nézetemet osztják s nála sokkal súlyosabb szakemberek. Még nincs kész az a határozat; a szakvéleményekről még beszélni fogunk.

A kollegialitásról csak annyit, hogy sohasem támogathatom azt a kollegát, aki a közérdek rovására csupán magánérdeket szolgál s azt kívánja tőlem, hogy vállaljam a közösséget olyan véleményemmel, amely neki hasznot hoz, de az én meggyőződésemmel ellenzök, végrehajtása életveszéllyel jár, sőt engem még be is csukhatnának érte.

Ami azt illeti, hogy a főmérnök pénzt elfogad és pont, csak annyit, hogy minden olyan esetben, amikor az én magánmunkáságomat veszi igénybe a magánfél, nemcsak hogy elfogadom, de erősen követelem is a munkám árát, mert az nekem jár. De nem fordult elő még eset, hogy bármilyen ügyben, amikor közhatalosi minőségemben dolgozom, magáért a hivatalos eljárásért bármit is elfogadtam volna. Sőt abban az esetben, amikor a felkínált magánmunka úgy tekinthető, mint hivatalos véleményemért járó ellenszolgáltatás, azt kezelem visszautasítom. Így volt ez a jelen esetben is, amikor nekem ugyancsak nehéz dolhánt kínáltak azért, hogy a ház aláépítésének tervét készítsem el. Különben nekem a Szarvas és Klein-cég magánmunkáért sem fizetett egy árva garast sem. Ellenben többször erősen rászorult a jóindulatomra — gratis — amint azt Szarvas Pál barátom nagyon jól tudja.

Végül örömmel konstátalom, hogy azok, akik engem elfogulatlanak és becsületesnek tartanak, Klein úrral nem állnak szóba. Hát ez egészen természetes. Ellenben tárgyal Klein úr azokkal, akik szerint, mint a fáma mondja, nekem Svájcban millióim, Bécsben házaim s a jó ég tudja mi csoda kincseim vannak. Geld, Rauch und Bauch kann man nicht verstecken, mondja az irás. Ha Klein úr vagyonom leltárát megvizsgálná, rájönne, hogy ezt a vagyont is csak kis betűvel lehet írni, mert az is csak Klein.

Ezek után pont, kedves Főszerkesztő, mert hát itt nem Kleinről, nem rólam, hanem a Dunkel-házról van szó. Mindenestre érdekes, hogy Klein úr eddig nyolcadmagával sem bírt engem nézeteinek helyességéről meggyőzni. Ennek nyilván az az oka, hogy az igazság még Sternbergnél is erősebb.

Nagyváradon, 1925. március 7-én.

Öszinte híved

Kőszeghy József.

*Tavaszi angel szöveget ajdonsz-
gunk megérkeztek.*

*Különleges mintáink Nagy-
váradon egyedül cégünk részére van-
nak lekötve.*

Lehovits és Fia szobák

Teljes 871 és 375

Hemcsertakarak plusz minden színben perzsa
mintájú moquett és szövet garnitúrák
Leiner Marton

Husz mázsa hadikölcsön-kötvényt vissza- küldtek Bukarestből

Nemcsak a gazdagok kárára volt, hanem a szegények romlására is, hogy a legügyesebb propagandaeszközökkel hadikölcsön céljaira annak idején százmilliókat jegyeztettek le. Az árvák vagyona, az egyesületek tőkéje, a dolgozók szakszervezete és a zsigori vénkisasszony hozománya, ami megtakarított pénzük volt a kisembereknek, az mind hadikölcsönbe vándorolt.

Az impériumválasztás után mindenki természetesnek találta, hogy Románia hasonlóan a többi utódállamokhoz, átveszi a volt monarchia örökét és kifizeti a hadikölcsönöket is.

Ezt a reménykedést erősítette meg a kormány akkor, amikor 1921-ben elrendelte, hogy a pénzügyigazgatóságok gyűjtsék össze az összes hadikölcsönöket, bélyegezzék le és szállítsák Bukarestbe. A pénzügyi hatóságok pontosan eleget tettek a felsőbb utasításnak.

Biharmegyében és Nagyváradon több mint négyszázmillió koronás névértékű hadikölcsönkötvényt gyűjtöttek össze.

A kötvényeket ládába csomagolva, egy pénzügyi tisztviselő Bukarestbe szállította.

Mennyi reménykedés kísérte ezt az utat. Hány tönkrement család tervezgette, ha a hadikölcsönt beváltják, ez lesz,

még így lesz. A pártában maradt leányok is reménykedtek, visszakapják a hozományukat, hátha jobban lesz ezután.

A legvérmesebb reménykedés is kezdett lelohadni négy esztendő alatt, mert azóta semmi hír nem érkezett Bukarestből a hadikölcsönök sorsáról.

Most azután minden reménykedésnek vége lehet. Pont. A hadikölcsönkötvények sorsa jó ideig nem is kerülhet előtérbe.

A napokban egy küldemény érkezett Nagyváradra. Nem kísérte szuronvos őr és delegált tisztviselő. Hány kallódhatott el az uton, már nem érték, csak papír.

Kétezerkettőszázhuszonhat kilogramm papír. Így jelzi a fuvarlevél is.

A pénzügyigazgatóság rendben átvette a tizenöt ládát és az irattárba helyezte.

Több mint négyszázmillió békekورونا, ami ma tizenhat milliárd leinek felel meg, ennyi a vagyon, amit Biharmegye és Nagyvárad nagyrészt kispolgársága a háborúnak adózott. Ebben az összegben benne vannak a bankok által lombardozott papírok is.

A miniszteri leirat csak annyit tartalmaz, hogy 2226 kilogramm hadikölcsönkötvényt megőrzésre visszaküldenek.

A leirat nem jelzi, hogy mi lesz a kötvények sorsa és Ilescu adminisztrátor így „bővebb felvilágosítást sem adhat az érdekelteknek sem.”

Új részletek a Bukarest melletti vasuti szerencsétlenségről

Tegnap megírtuk, hogy a Bukarest melletti Mogosoaia állomásnál két vonat összeütközött.

Bukaresti jelentések most újabb részleteket közölnek a nagyszabású szerencsétlenségről. Az összeütközés csütörtökön reggel 5 órakor történt. A Ohtila állomás felől jövő vonat két kocsiában 40 katona volt és ezeknek nagyrésze a szerencsétlenség áldozata lett. Az összeütközésnek ugyanis 12 halottja és 28 sebesültje van.

A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért Tanase Constantin forgalmi tisztviselő a felelős, aki hibásan indította az 1404. számú vonatot. Amikor a tévedést észrevette és vészjelet adott le,

már nem lehetett megakadályozni a szerencsétlenséget.

Az összeütközés borzalmas volt. A vonatban levő negyven katona közül egy sem menekült épen.

A mentés azonnal megindult. A szerencsétlenség színhelyére maga Mardarescu hadügyminiszter is kiutazott. Egy fél nap alatt tizenkét halottat és 28 sebesültet húztak ki a vasuti kocsi romjai alól.

Az első segélyt a vasutigazgatóság nyújtotta. A sebesülteket Bukarestbe vitték. A kiszállított hivatalos bizottság megállapította a halottak személyazonosságát.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ.

Ma, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor és holnap hétfőn 5, 7 és 9 órákor

Az ősi fészek

Kisvárosi vigjáték 9 felvonásban.

DORIAN FILM!

Theodore Roberts, Fritzi Ridgway and Harrison Ford in the
Paramount Picture "The Old Homestead"

A tehervonat, amely a katonákat szállító vonattal összeköszött, fát szállított. Ebből tizenöt vagon elpusztult. A vasútonál kétszáz méter hosszúságban összerombolódott úgy, hogy a vasúti forgalom ezen a vonalrészén előreláthatólag több napig szünetelni fog.

A sebesültek elhelyezéséről a kormány gondoskodik. Amikor a sebesülteket és halottakat szállító vonat a fővárosba érkezett, a vonatot már sokan várták és a fogadás trigikus volt. Az egyik áldozat felesége ismert korzalmasan összeroncsolt férjére. A sebesülteket a fővárosi kórházakban helyezték el. A halottakat a katonai hullaházban ravatalozták fel.

A vizsgálat tegnap befejeződött. Megállapították, hogy Pasulescu váltókezelőt is felelősség terheli és úgy őt, mint Tanasét letartóztatták.

A borzalmas szerencsétlenség az egész fővárost izgalomban tartja.

Letartóztatták a zsaroló áhírlaplóról felbujtóját

A rendőrség, amint tegnap megirtuk, letartóztatta a Gyilkos című kolozsvári hetilap egyik alkalmazottját, Hasberg Sándort, akit tettenértek, amikor megzsarolta Mannhard József kereskedőt.

Hasberg Sándor letartóztatása délután 2 óra 20 perckor történt és a 3 óras expressz akart Kolozsvárra utazni, hogy elszámoljon. Teljesen fel volt pakolva zsebeiben és irattáskájában egész üzletmenet megtalálta. Hogy melyik cég, bank mennyi pauszáléval támogatja, honnan, ki től menni összeget vett fel. Levelezésének másolatát, egész levelezését, szóval teljes irattárát, ezeknek adatait azonban egyelőre a rendőrség nem hozza nyilvánosságra, mert az a véleménye, hogy még több zsarolási eset szála kerültek kezébe. A nyomozó detektív szerint Hasberg a saját iratai szerint az egész várost végig zsarolta már és egyes helyekről 7-8-10 ezer lejés pauszálékot szedett fel, de egy kivándorlási ügyöntől 12 ezer lejt kapott.

A Mannhardt-féle ügyben, amelyben a letartóztatást sikerrel végezték, egy kötelezvényt is találtak, amely teljes fényt derít Hasberg működésére, s amely a Mannhardt ellen vezetett zsarolási manővert tökéletesen tisztázza. Ez a kötelezvény, melyet Dratler Ede Adolf cipésszel kötött Hasberg, a következő:

„Alulírott Dratler Ede nagyváradi Calea Victoriei 50. sz. alatti lakos ezennel kötelezem magam, hogy a Gyilkos című kolozsvári hetilap kolozsvári kiadóhivatalának az általam feladott első cikkért, melyben Mannhardt Ignác és József váradi lakosok velem szemben tanúsított magatartásukat szellőzteti, fizetek egy-egy pár új félcipőt, a második hasonló tartalmu cikkért egy pár félcipőt és 500 lejt készpénzben. Azonfelül kötelezem magamat arra az esetre, ha a Gyilkosban megjelent és megjelenendő cikkek Mannhardtakat meggyőzésre bírják rá, a meggyőzés létrejötte után fizetek a Gyilkos kiadóhivatalának még külön 5000 lejt. Nagyvárad, 1925. febr. 25. Dratler Ede, Hasberg Sándor.”

Mikor ez a dokumentum tegnapelőtt délután Ghisoiu rendőrspektor kezébe került, erővel kézzel nyúlt bele a nyomozásba.

Kihallgatta Mannhardt Józsefet, akinek bemondása után megidézte Dratler Adolf Edét, továbbá Paller Lajos és Bárd Sándor cipésmestereket és Gleiber Bélát, a Minerva-cég irodavezetőjét. Ez a három tanu külön-külön, de egyöntetűen a következő vallomást tette:

— Dratler előttük több ízben kijelen-

tette, hogy lelővi Mannhardtot, ha nem teljesíti az ő követeléseit. Ha az utolsó párnáját eladja, akkor is erkölcsileg és anyagiilag tönkre teszi Mannhardt Józsefet. Továbbá, hogy 60 ezer lejt áldozott már e célra, de többit is fog áldozni. Ezután igen előkelő igazságügyi főtisztviselőket említett nekik, hogy ezeket már megvesztegette.

Dratler szangvinikus, ismerősei szerint nem normális ember. A gyűlölet és szenvedély vezette Hasberg Sándorhoz is, aki nemcsak őt, hanem a kezében lévő peres adatokkal Mannhardtot is megakarta zsarolni.

A rendőrspektor Dratler Adolf Edét a kötelezvény s a három nagyon súlyos tanuvallomás alapján letartóztatta. Az ügyészségtől pedig engedélyt kért, hogy a nyomozási érdekében Hasberg Sándort a nyomozás befejeztéig a rendőrségen tartassza.

A bűnügy tehát már eddig két letartóztatást tett szükségessé, de olyan nagyszabásúvá fejlődik, amilyenhez hasonló zsarolási ügy még nem volt Nagyváradon.

Mannhardt József előadta a rendőrségen Dratlerrel való összeköttetését, a melyből kiderül tisztára, hogy üzleti differenciából nyúlt a csunya bosszú-fegyverhez, amelynek csattanója azonban Dratler letartóztatása lett.

Az én tízezer lejem

Heller Izrael ma az egyik lapban udvariátlan hangon nyilatkozatban tagadta le, hogy négy nagybárdi paraszt dollárjait 45 000 lej haszonnal váltotta be s a rendőrség lözbelépésére Halmiban ígérte a hátralek letérítését. Ez ügyben Ghisoiu János rendőrspektor a következőket adta ki hivatalosan a megjelent hírlapíróknak:

— Heller Izrael ellen a vizsgálatot befejeztük s miután a vizsgálatot nem hiúsíthatja meg az úgy nyilvánosságra való hozatala, felhatalmaztam Starrak kapitányt, hogy a nyomozásról a sajtónak közlést tegyen.

Starrak A fréd rendőrkapitány a következőket jelentette ki:

— Heller Izrael ellen a vizsgálatot befejeztük s az iratokat 1591—1925. szám alatt átterjesztjük a királyi ügyészséghez. Az ügyet Kolozsvári detektív hozta be, aki a vasutnál hallotta a nagybárdi parasztok panaszát s rögtön panaszt tett. Károly János, Iván János, Iván István 67.500 és 5000 lejt vett át s ezért csak 250 dollárt adott. Később Halmiban ígérte a fizetést. A parasztok az eljárás megindítását kérték és aláírták a jegyzőkönyvet. Heller azzal védekezett, hogy sietős volt a dolog s nem tudott leszámolni, hanem majd Halmiban fizet. A parasztok csalás miatt tetik feljelentést.

E hivatalosan kiadott kommdnikéhez munkatársunk a következőket fűzi:

APOLLÓ MOZGÓ

Kacagó est!

Ma, vasárnap

Kacagó est!

A REPÜLŐ HOLTTEST

vagy AZ A BIZONYOS HARMADIK.

Mac Sennet film! — A főszerepben:

BANDZSAL RUDI (Ben Turpin)

Ezt megelőzi egy kitűnő 2 felvonásos amerikai burleszk:

A MAMA KEDVENCE

— Sose hittem volna, hogy olyan gazdag leszek, mint ebből az ügyből s helyes és jó célra adományt tehetek. Ertem ezalatt azt a 10.000 lejt, amelyet Heller Izrael, a Lloydul Regal Olandez főtisztviselője tegnap nyit-let nyilatkozatában felkínált az esetre, ha bebizonyítlom, hogy létezik egy olyan irat, amelyben valaki ellene az eljárás megindítását kéri. Nem egy, hanem még feljelentés van ellene aláírva. Felszámolom tehát, hogy a 10.000 lejt a nagyváradi rendőrszti alap részére fizesse be, mert ezt jelttem bí, mint amely ezt a könnyen szerzett pénzt megérdemli. Ghisoiu János rendőrspektor az ajándékozást elfogadta s most önön a sor Heller ur, hogy fizessen, ne csak rugkapálózzék az igazság ellen.

Hogyan ismerkedett meg Leirer Amália a holland gyárossal

Budapestről jelentik: Kerstens ügyvédje vallomást tett a Leirer-ügyben.

Leirer egyszer elmesélte — vallotta az ügyvéd — hogy azt a tanácsot adta leányának, hogyha valaki lakásban megintádná, nyissa ki az ablakot és kiabáljon az utcára segítségért. Amália erre azt felelte, hogy egyszerűen hiánytlan az ablakot és átámsana a párkányon a szomszédokhoz. Az ügyvéd most visszaemlékszik, hogy a lakás feltérképezése láta, hogy a függöny egyrésze le volt szakítva. Ebből azt következteti, hogy Amália az ablakon keresztül menekülni akart, de a gyilkos megakadályozta.

Leirer Amália — folytatta vallomását Kerstens ügyvédje — az operában ismerkedett meg a hollandi gyárossal. Kerstens félnék ember és nem merle megszólítani a széke szépségét. Ugy segített magán, hogy rálepett a leány ruhájára, amely elszakadt, aztán felajánlotta neki, hogy a kárt megtéríti. Így ismerkedtek össze. Kerstens felesége szép, aszony és két gyermeke van, akik egy főúri kastélyban laknak. A hollandi gyáros du: gazdag ember, textil-gyára 300 munkással dolgozik.

A gyilkossági ügyben szombaton nincs új fordulat. Leirer alhatatosan tagad.

Vasárnap délelőtt fél 11 órakor nagy árverés lesz a

DOROTHEUMBAN

sok szép márkás porcellán, neves festők képei, nehéz szép bronz szobrok stb. stb. kerül árverésre. Saját érdeke, hogy ezt a nívós árverést el ne mulassza.

Helyszölke pontos megjelenést igényel.

LEGOCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS

Divatszövetek, selymek, marocenok, vásznak, szőnyegek stb. a legolcsóbb árakban szerezhetők be.

Au Printemps de Bucarest (volt Missir-cég)

Mindenkinek érdeke szükségleteit cégünknel beszerezni.

ÚJDONSÁGOK

A robogányi jegyző ügye

Lapunk január 5 és március 1. számában foglalkoztunk a Beiusul című lap nyomán a robogányi jegyző fegyelmi ügyével és ennek kapcsán azt írtuk, hogy a jegyző közpénzeket fordított saját céljaira. Meggyőződöttünk azonban róla, hogy ez az állítás téves volt, amennyiben a robogányi jegyző — aki időközben elhunyt — hiánytalanul elszámolta és saját céljaira egyban sem fordított. Közleményünket éppen ezért őszintén sajnáljuk és e helyreigazítással is készséggel adunk elégtételt a néhány jegyző családjának, amely az elhunyt jegyző nevének becsülete felett jogos érzékenységgel önködi.

A család egyébként a Beiusulban megjelent cikke szerzője, Popovici Gheorghe ellen sajtó útján elkövetett rághalmazás vétsége miatt a feljelentést beadta.

* **Meghalt Hegyeshalmy Lajos.** Lapzártakor jelentik Budapestről, hogy Hegyeshalmy Lajos volt kereskedelemügyi miniszter, nemzetgyűlési képviselő ma éjszaka meghalt.

* **Bjelik püspök látogatása.** Dr. Bjelik Imre püspök tegnap meglátogatta a Dorotheumot és legnagyobb tetszését fejezte ki a hasznos intézmény működése felett.

* **A Kereskedelmi Csarnok akciója a kereskedők üzletbérlete ügyében.** A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok a napokban felhívta mindazokat a kereskedőket, akik nem egyeztek meg az üzlethelyiség bérösszegére a háztulajdonossal, hogy ezt jelentse be a Csarnok titkárságánál. A bejelentés meg is történt. Tekintettel arra, hogy vasárnap Bukarestben nagy akció indul a bérletek meghosszabbítása ügyében és az adatokra szükség volt, a nagyváradai vitás üzletek bérlőinek névsorát dr. Fried János főtitkár táviratilag közölte Bukarestből.

* **Némethy kanonok befejező előadása a történelmi materializmusról.** Előkelő közönség jelenlétében tartotta meg tegnap Némethy kanonok sorozatos előadásának utolsó felolvasását, tiszta élelással mutatva rá, hogy a még magukat materialistáknak vallók is idealisták. Az anyag csak a közvetlen közeli anyagra tud hatni, össze foglalni, távolságokat áthidalni csak a szellem képes, legkevésbé nincs helye a materializmusnak a történelemben, hol a szellemnek éppen abban nyilvánul kiválósága, hogy a múlt eseményeit ok és okozati szempontból össze tudja foglalni és a jövőre is bizonyos következtetéseket tud vonni. Gazdasági és társadalmi osztályjellegű kialakulásnak helye nincs a történelemben. A kitűnő és szakképzett előadót hosszan ünnepelték érdekesítő előadásáért. Utána Radó Böske, Fischer Margit tanítványa zongorázta el Chopin Bemoll scherzóját. Kitűnően induló pianistának mutatkozott be, kidolgozott kézzel, értelmes játéka nagy elismerést szereztek neki.

* **Gyárfás Elemér jelölése.** Kolozsvárról telefonálják: Szombaton délelőtt 11 órakor a Magyar Párt elnöki tanácsa ülést tartott és a csiki szenátor kerületbe Gyárfás Elemért jelölték.

* **Ellontak egy millió lejt.** Bukarestből jelentik: Tegnap a sorocai Banca Federala igazgatója és a sorocai polgármester a bukaresti Banca Nationalánál két millió lejt vettek fel ezer lejes bankjegyekben. A pénzt szállodai szobájuk egy szekrényébe zárták. Amikor ebéd után szobájukba visszatértek, konstataáltak, hogy az összegből egy millió lei hiányzik. A rendőrség azonnal bevezette a nyomozást annak kiderítésére, hogy a tekintélyes összeg hova tűnt el.

* **Egy zsidó kereskedő harminc millió lejt hagyott diákokthoz céljaira.** Bukarestből jelentik: Tegnap itt meghalt Croh Antal dús gazdag zsidó kereskedő, aki egész vagyonát, harminc millió lejt egy diákokthoz megalapítására hagyományozta. A végrendelet szerint a felállítandó otthonba a növendék fele zsidó, fele keresztény kell, hogy legyen. A segélyben részesülők felvétele fölött a zsidó nagyetemplom rabbinusa és a közoktatásügyi minisztérium delegáltjai döntenek.

* **Ügyvédi irodamegnyitás.** Dr. Banc György ügyvéd irodáját Bulew. Regele Ferdinand 12. sz. alatt az Apolló-épületben megnyitotta.

* **Pataky Sándor kiállítása.** Egy szubtilis érzésű magyar művész gyöngéd lelkiérzéseinek meleg tárháza ez kiállítás. Tájképeinek bájos napsütéses figurális képeinek, erőteljes széles folthatásai, akvarelljeinek finom lágyasága, minden érdeklődőt a legteljesebb mértékben leköt. A műszerető közönség figyelmét újra felhívjuk a Helikon-ban lévő tárlatra, amely már csak keddig lesz látható.

* **Orvosi hír.** Bucarestben dr. Farkas Mihály belgyógyász a bőr és nemibetegségek szakorvosa str. Popa Tatu 64. szám alatt rendel.

* **A bukaresti opera első baritonistája Nagyváradon.** Március 13-án a Kath. Körben lép fel George Niculescu-Banu, a bukaresti opera hírneves első baritonistája. Niculescut már ismeri a nagyváradai publikum egy régebbi koncertjéről, amelyen elragadtatással tapsolt neki minden hallgatója. Erőteljes, érces baritonja ragaszkodó hódolójává csábít mindenkit, aki csak egyszer hallotta ezt a reprezentabilis tehetséget.

* **Hang a csöndben...** Talán halkan remegve csendül majd az első szó, de szárnyra kel, zenélve cseng a többi. Ugy, amint csak lelkesülő, friss leányhang csendülhet, ha kedvre kap. És szívből, tisztában még nem csendült leányhang, mint a nagyváradai urlányok. Mária Kongregációjának e hó 15-iki ünnepségén a Kath. Körben. Egy klasszikus egyházi írónak, Calderonnak mélyértelmű, gyönyörű szindarabját hozzák színre, Losonczy G., a műkedvelő előadások kifogyhatatlan türelmű művészenek irányításával. A szindarab a kath. vallási élet középpontját veszi tárgyul és mégis nemesek a katolikusokat érdeklí. Bizonyára hangtalan érdeklődéssel kíséri minden ottlévő a darab fejlődő eseményét. Csodás, szép énekbetétek — a szindarab keretében — emelik a műsort, amit az Orsolya-zárda „Cecilia” énekkara művészlelkű igazgatója vezetésével ad elő. Két előadást tartanak; gyermekelőadást d. u. 3 órakor és este 6 órakor ünnepi előadást, amelyen minden érdeklődőt örömmel látnak.

* **A Nagyváradai Atlétikai Club közgyűlése** ma elmarad. Folyó hó 15-én, vasárnap délelőtt lesz a Kereskedelmi és Iparkamarában.

Passage mozgósínház

Ma, vasárnap, 1/4, 1/6, 1/8 és 1/10 órakor

A kis bohóc

Cirkusz-film 6 felvonásban.

A főszerepben:

JACKIE COOGAN

Dorian film!

* **Ezüstlakodalom.** A püspöki székes-egyházban ma délután 5 órakor tartja ezüstlakodalomát Lukács Antal posta-és távirata tisztviselő nejevel, Anfnort Vil-mával. Az esketési szertartást Imrik S. Zoltán kanonok fogja végezni.

* **Iparművészeti tanfolyam az Orsolya-zárdában.** Sokan érdeklődtek az Orsolyák iparművészeti továbbképzőjében az iparművészet különböző szaka iránt. Az érdeklődőknek tudomására hozza a zárda igazgatója, hogy az iparművészet felső, alsó ruhaszabászat, kalapvirágkészítés legkülönbözőbb himzésteknikára állandóan veszünk fel tanítványokat. Érdeklődni napoként lehet 12—1-ig a zárdában.

* **A város emelte a jég árát.** A jéggyár megrendelőit tegnap arról értesítették, hogy a táblajég árát 8 lejről 16 lejre emelte. A jég táblájának ára tulajdonképp 12 lej, de nagyfogyasztók 8 lejért kapták. A jéggyár azzal indokolja az emelést, hogy a vegyszerek, a munkabér, a látortás költségei emelkedtek s Aradon már 20 és 25 lej a táblajég. Ott a nagyfogyasztó többet fizet. Emlékeztünk arra, hogy amikor a jéggyárat a város létesítette, azzal indokolta, hogy a jég árát egészségügyi szempontból leszállítja. Amíg a konkurenciát letörte, be is tartotta ígését, most azonban nem lát akadályt arra, hogy az árakat ilyen rohamléptekben emelje.

* **A devizáuzlet új rendje.** Bukarestből jelentik: A fővárosi nagybancok képviselői tegnap este értekezletet tartottak, hogy a külföldi devizaoperciók egységes kezelési módját megbeszéljék. Az értekezleten egy bizottságot választottak, amely tanulmányozni fogja a kérdést és megszerkeszti az összes bankok által aláírandó egyezmény szövegét.

Ma délelőtt fél 11 órakor

matiné a Dorian Film-színházban
olcsó helyárrakkal

* **Felhívás a nyílt üzlettel bíró iparosokhoz!** Felkérjük mindazon iparosokat, akik üzlet, vagy műhely helyiségeikkel a lakbérrendelet folytán még rendben nem volnának, vagyis a most fennálló rendelkezések folytán műhely, vagy üzlethelyiségükből május 1-én ki kellene, hogy költözzönnék, e hó 9 és 10-én, azaz hétfőn és kedden d. e. az Ipartestület hivatalában jelentkezzenek. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

* **Munkaadók figyelmébe.** A „Casa Cercala pentru Asigurarile Sociale” (Nagyvárad: Kerületi Munkabiztosító Pénztár) ez uton is felhívja az érdeklő munkaadókat, hogy az 1924-ik évre kivetendő balesetbiztosítási járulékat alapjól szolgáló munkabéreket magába foglaló kimutatást jelen felhívás megjelenésétől számított 15 napon belül anyával is inkább beterjeszteni szíveskedjenek, mert a pénztár vezetősége ellenkező esetben kénytelen lenne az adatokat az 1907. évi XIX. t. c. 20. §. értelmében a mulasztást elkövetett munkaadó költségére beszerezni. Azok a munkaadók pedig, akik az 1923. évi április hó 1-től 1923. évi december hó 31-éig terjedő időben kifizetett balesetbiztosítási járulékat kirová-sának alapjól szolgáló munkabéreket még a mai napig sem jelentették be, felhívataknak, hogy ezen kötelezettségüknek sürgősen eleget tenni szíveskedjenek.

* **Csak elfogult ember nem kér bevásárlásánál** azonnal Capsa S. A. R. csokoládét és bombont.

SCHWARTZ LAJOS uriszabó, Ciorogariu (Uri-u. 1. Tavasz és nyári divatújdonságaim megérkeztek

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

* A Biharmegyei és Nagyvárad Vadásztársaság értesíti tagjait, hogy a társaság törvényes alapon működik s annak intéző bizottsága mindent elkövet, hogy tagjai a vadászsport minden formájában gyakorolhassák tagsági jogaikat. Egyben értesíti tagjait, hogy a megjelent új fegyvertartási rendelet végrehajtásában tagjainak a legnagyobbra méltó támogatást nyújtja. Érdeklődők Pop József titkárhoz (rendőrség, földszint 7. sz.) forduljanak. Előnével.

* **Soha nem tapasztalt pazar fény,** pompája, jókedv fogja jellemezni a zsidó liceum márc. 11-iki diák-mulatságát. Az estélyt finom illéssel és ötletesen összeállított nagyszabású műsor vezeti be, melyet tánc fog követni a késő hajnali órákig. Az egyes számokban a liceum legbájosabb és legügyesebb növendékei lépnek fel. A műsor összeállítását a következők: 1. *Maritane*: Val-lace (Nyitány). Előadja az ifj. zenekar. 2. *Buzogány gyakorlatok*: Bemutatja az ifj. válogatott csapat. 3. *Tréfás kínai takarodó*. Előadja az ifj. zenekar. 4. Schubert dalok „Trió”. Előadják Herskovits Dódi, Kertész Klára és Radó Zsuzska. 5. *Canterui lui Stefan Voda*, Énekl az ifj. énekkar. 6. *Verdi*: Traviata (részletek). Előadja az ifj. zenekar. 7. Péter és Pál (zenés-revue). Előadják Burger Olga, Láng Mancsi, Lánai István, Pártos Endre és mások. A buffet-adományokat márc. 11-én d. e. 9—12-ig és d. u. 3—6-ig a Kereskedelmi Csarnokba kéri a rendezőség.

* **NAC—Törökvs bajnoki és Olympia—Makkabea-mérkőzések** okvetlenül meg lesznek tartva, mert mindkét vidéki klub értesítette ellenfeleit jövőtőlük.

* Az építőmunkások március hó 8-án, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel taggyűlést tartanak. Tekintettel a napirend fontosságára, a tagok pontos és tömeges megjelenését kéri a vezetőség. Felszólítjuk a város területén dolgozó összes festő és mázó munkásokat, hogy az építőmunkások taggyűlésén teljes számban jelenjenek meg, mert a csoport vezetősége a csoport kebelében külön szakosztály felállítását látja szükségesnek. A festők szervező bizottsága.

* **Ha fáj a feje és szédül, ha mellszorulást és szívdobogást érez, igyék minél előbb valódi Ferenc József keserűvizet.**

Ma délelőtt fél 11 órakor
matiné a Dorian Film-színházban
olcsó helyárrakkal

* **Szatmári Törökvs—Bihorul bajnoki** mérkőzés rendkívül izgalmas lefolyású lesz. A szatmári munkásapart a NAC-cal eldöntetlenül végzett és így a Bihorulnak meg van a kilátása, hogy a bajnokság élére kerüljön. A mérkőzés ma délután 12 és 4 órakor kezdődik az Erzsébetligeti Károly trónörökös-pályán, melynek hatalmas fedett tribünje kedvezőtlen idő esetén is biztosítja a közönséget.

* **Felhívás a nyugdíjasokhoz.** Az Országos Magyar Párt a nyugdíjtörvény parlamenti tárgyalása alkalmából felhívja az összes Romániában élő volt magyar állami alkalmazottakat, akik jelenleg nincsenek sem állami szolgálatban, sem nyugdíjazva, hogy ügyük rendezhetése végett pontos adataikat, az ügy sürgőssége miatt, legkésőbb csütörtökig, 14-ig bezárólag küldjék be a párt kolozsvári központjába, vagy juttassák Peredy György helybeli titkárhoz, a Nagyvárad szerkesztőségébe.

* **Az országos vándordíjas birkózóverseny** szenzációsan igérkezik. A vidéki versenyzők mellett a Makkabea és Nac birkózi is indulnak. A bukaresti központot Cap. Boerescu, a helyi birkózó-osztályt pedig Stern József képviseli. Tiszteletdíjak és érmek az egyik Bémer-téri kirakatban megtekinthetők.

* **Az öt világrész egyetlen városában** sem öltözködhet olyan olcsón, mint a Versenyszabóság, Croitor de Concorenta Rákóczi-ut-Regale Ferd. 19., ahol a három egységárban, 2500 lei, 3500 lei és 4500 leiért mérték szerint készíti a legelegánsabb öltönyt.

* **Agnes-csemege,** egy darab 5 lei Benedeknél.

Zománcozás, nickelezés Kalendánál

* **Adakozás.** R. B. 200 leit, Bencz Gyuláné 60, Kiss Juliska 30 leit küldtek özv. Torzsa Györgyné részére.

* **Gépiro-tanfolyam** kezdődik március 15-én az Orsolya-zárdban, különös tekintettel a kereskedelmi levelezésre. A tanfolyam április 31-ig tart, mindennap 9—4-ig. Tandíj 400 lei, gép és papirhasználat 100 lei, naponként külön gyakorló órával. Gyakorolni külön órák lehet magánosoknak a nap bármely szakában.

Gummiáru javítás Eminescu (Ezred-évi Emlék) - tér 16.

Ma d. e. fél 11 órakor
matiné a Dorian Film-színházban
olcsó helyárrakkal

KÖZGAZDASÁG

Az Agrár Takarékpénztár közgyűlése

A Nagyvárad Agrár Takarékpénztár szombat délután tartotta meg tizenötödik évi rendes közgyűlését. Az Agrár Takarékpénztár közgyűlését Nagyvárad közönsége kitűnő figyelemmel kíséri, mert ez a pénzügyi életünk rövid idő alatt előkelő nivót és szilárd bizalmat szerzett.

A közgyűlésen dr. Ardelean Jusztin látta el az elnöki tisztséget s előbb román, majd magyar nyelven megállapítva a határozatképességet, megnyitotta az ülést és ismertette a tárgysorozatot. A jegyzőkönyvvezetésre Horthy Dezső aligazgató, hitelesítésre Hartmann Sándor és Gyémánt Elek kérte fel. Ezután dr. Ardelean románul, magyarul dr. Demetrovits Elek vezérigazgató olvasta fel az igazgatóság évi jelentését. A jelentés esetet az elmúlt év tartós pénzügyi letargiáját, de helyt ad az optimizmusnak, amikor ismerteti az Agrár Takarékpénztár kedvező üzletmenetét, tökélerősödését és a betétállomány örvendetes szaporodását. Az Agrár Takarékpénztár, mondja a jelentés, a kedvezőtlen pénzügyi viszonyok közt is, a legnagyobb kimélettel járt el adósfeleivel szemben és üzletfelei hiteligenyeit mindig méltányosan igyekezett kielégíteni. Az üzleti előzékenységet mutatkozik meg a betétállomány jelentékeny növekedésében. Az intézet által kezelt összvagyon 83.843.042'26 lei, nyeresége az elmúlt évben 2.109.185'43 lei, amelyből a 400 lei névértékű részve-

nyek után 94'12 lei osztalékot fizetett. A tartalékalap 3.330.000 lei, a tisztviselői nyugdíjalpot 600.000 leire emelték.

A felügyelő-bizottság jelentését dr. Major László olvasta fel. A közgyűlés a jelentéseket egyhangulag elfogadta és az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjait újból megválasztotta.

MOZI

— A Dorian-filmszínházban ma, vasárnap „Az ősi fészék” című 9 felvonásból álló rendkívül kedves és érdekes amerikai film van műsoron, amit Janes Cruze, a „Nyugati karaván” rendezője rendezett. Az utolsó felvonásban egy szédületes cikkel látható, amely egy kis városka házait össze-vissza rombolja. Holnap, hétfőn szintén az „Az ősi fészék” látható.

— „A kis bohóc” látható ma a Passa-ge mozgószínházban fél 4, fél 6, fél 8 és negyed 10 órakor. Jackie Coogan, a legtekintesebb gyermekszínész játssza a darab főszerepét, amely méltón felveszi a versenyt a legizgalmasabb cirkuszfilmekkel.

— A Repülő holttest, vagy Az a bizonyos harmadik, továbbá egy két felvonásos kitűnő amerikai burleszket hirdet az Apolló-mozgó. Kacagó estét jelez az Apolló s valóban jobban nem jellemezheti műsorát. Megkezdje a közönség a kacagást s fel nem hagy vele az előadás befejeztéig. Mac Sennet világhírű rendező rendezése mellett Ben Turpin, magyar nevén Bandzsall Rudi, kifogyhatatlan humorának áradózában utólrhetetlen s maga a darab is oly kitűnően van megrendezve, annyi benne a helyzetkomikum, hogy valóban nem csodáljuk, ha a közönség kegyelmet fog kérni a derék Bandzsall Ruditól, hogy hagyja már abba komikus dolgait, mert már nem bírja tovább a kacagást.

TŐZSDE

Zürich, március 7. Nyitás: Berlin 123'84, Newyork 519 fél, London 2486 háromn., Páris 2695, Prága 1543 háromn., Budapest 0.0072, Bukarest 260, Bécs 0.0073'40.

Bukarest, március 7. Zárlat. Devizák: Páris 1050, London 966, Newyork 202 egyen., Milánó 827, Zürich 39'05, Bécs 28'72, Prága 602.

Zürich, március 7. Zárlat: Berlin 123 hétny., Amsterdam 207'55, Newyork 519 háromn., London 2477, Páris 2690, Milánó 2117 fél, Prága 1545, Budapest 0.0072, Belgrád 840, Bukarest 260, Varsó 100 egyen., Bécs 0.0073 egyen.

Nézzé meg a KÖRÖSPARTI ÁRUHÁZ

Angol kabát szövet
mtr. **338**

e heli

3

Divat costum szövet
mtr. **325**

reklám cikke

Gyapjuintásmaroce
egy teljes
ruba Lei **354**

óriási szövet válasziékát.

A kisebbségek statisztikája az egyes európai államokban

Mostan, amikor az egész világ tele van a nemzeti kisebbségek panaszaival, a bécsi tudományegyetem kebelében megalakult kisebbségi intézet tanulságos statisztika készítésén dolgozik. A statisztika arra vonatkozik, hogy a különböző államokban milyen számmal élnek nemzeti kisebbségek. A „Nagyvárad” fontosnak tartja ennek a statisztikának közlését, mivel igen érdekes következtetéseket lehet belőle levonni. Természetesen a statisztika egyes adatai csak hozzávetőleg bírhatnak fontossággal, mivel egyes országokban zsidók például megoszlanak, egy részük, a cionisták nemzeti kisebbségeknek vallják magukat, mások viszont az államalkotó nemzethez, vagy valamilyen nemzeti kisebbséghez tartozóknak. A statisztikában szereplő zsidók tehát nem az izraelita felekezetiek számát és százalékarányát tüntetik fel, hanem csak azokat az izraelitákat, akik zsidóknak vallják magukat. Végül hiányzik ebből az egész Európára kiterjedő statisztikából Oroszország, ahol az összlakosság száma hozzávetőlegesen becslés szerint 98 millióra rug. Ebből ugyancsak hozzávetőlegesen becslés szerint az oroszok és fehéroroszk száma 62 millió, az ukránoké 24 millió, az egyéb nemzetiségűeké pedig 12 millió.

Az egyes államok nemzeti kisebbségi statisztikája a következő:

Albánia

Összlakosság száma 725.000. Albán 700.000 = 96,6 százalék; különböző más nemzetiségűek 25.000 = 3,4 százalék.

Ausztria

Összlakosság száma 6.480.000. Német 5.780.000 = 89,9 százalék; cseh 120.000 = 1,8 százalék; horvát és szlovén 110.090 = 1,7 százalék; zsidó 300.000 = 4,6 százalék; magyar 110.000 = 1,7 százalék; egyebek 60.000 = 0,9 százalék.

Belgium

Összlakosság sz. 7.540.000. Wallonok 3.200.000 = 42,4 százalék; flamand 4.000.000 = 53 százalék; hollandiak 110.000 = 1,5 százalék; német 80.000 = 1,1 százalék; egyebek 150.000 = 2 százalék.

Csehszlovákia

Összlakosság száma 13.700.000. Cseh 6.600.000 = 48,1 százalék; szlovák 2.100.000 = 15,3 százalék; lengyel 80.000 = 0,6 százalék; ukrán és rutén 460.000 = 3,4 százalék; német 3.250.000 = 23,7 százalék; magyar 915.000 = 6,7 százalék; zsidó 175.000 = 1,3 százalék; egyebek 120.000 = 0,3 százalék.

Dánia

Összlakosság száma 3.420.000. Dán és izlandi 3.330.000 = 97,4 százalék; német 55.000 = 1,6 százalék; egyebek 35.000 = 1 százalék.

Esztország

Összlakosság száma 1.109.000. Eszt 980.000 = 88 százalék; orosz 55.000 = 4,9 százalék; német 45.000 = 4,1 százalék; egyebek 30.000 = 2,7 százalék.

Finnország

Összlakosság száma 3.467.000. Finn 3.000.000 = 88,2 százalék; svéd 360.000 = 10,6 százalék; egyebek 40.000 = 1,2 százalék.

Franciaország

Összlakosság száma 39.500.000. — Francia 35.800.000 = 90,6 százalék; olasz 350.000 = 0,9 százalék; spanyol 200.000 = 0,5 százalék; breton 1.100.000 = 2,8 százalék; német 1.500.000 = 3,8 százalék; flamand 150.000 = 0,38 százalék; zsidó 130.000 = 0,33 százalék; baszk 170.000 = 0,43 százalék; egyebek 100.000 = 0,26 százalék.

Görögország

Összlakosság száma 5.050.000. Görög 4.000.000 = 79,6 százalék; albán 125.000 = 2,5 százalék; macedon 200.000 = 4,9 százalék; zsidó 100.000 = 2 százalék; török 350.000 = 6,9 százalék; egyebek 250.000 = 5 százalék.

Hollandia

Összlakosság száma 6.980.900. Hollandi 6.000.000 = 86 százalék; íríz 770.000 = 11 százalék; zsidó 110.000 = 1,6 százalék; egyebek 100.000 = 1,4 százalék.

Jugoszlávia

Összlakosság száma 12.200.000. Szerb 6.100.000 = 50 százalék; horvát 2.700.000 = 22,2 százalék; szlovén 1.050.000 = 8,7 százalék; német 530.000 = 4,3 százalék; magyar 470.000 = 3,8 százalék; macedon 210.000 = 1,7 százalék; cseh és szlovák 150.000 = 1,2 százalék; román 190.000 = 1,6 százalék; albán 490.000 = 4 százalék; zsidó 65.000 = 0,5 százalék; egyebek 250.000 = 2 százalék.

Lettország

Összlakosság száma 1.865.000. Lett 1.460.000 = 74,3 százalék; orosz 100.000 = 5,3 százalék; lengyel 50.000 = 2,7 százalék; német 80.000 = 4,2 százalék.

zslák; zsidó 220.000 = 11,6 százalék; egyebek 30.000 = 1,6 százalék.

Lengyelország

Összlakosság száma 27.400.000 = Lengyel 15.200.000 = 55,5 százalék; ukrán 5.000.000 = 18,2 százalék; fehérorosz 1.600.000 = 5,8 százalék; litván 250.000 = 0,9 százalék; német 2.000.000 = 7,3 százalék; zsidó 3.100.000 = 11,4 százalék; egyebek 250.000 = 0,9 százalék.

Magyarország

Összlakosság száma 7.950.000 Magyar 6.650.000 = 83,6 százalék; német 480.000 = 6 százalék; szlovák 180.000 = 2,3 százalék; egyebek 180.000 = 2,3 százalék.

Németország

Összlakosság száma 61.420.000. Németek 59.060.000 = 96,14 százalék; hollandiai 150.000 = 0,24 százalék; lengyel 1.100.000 = 1,80 százalék; cseh 110.000 = 0,18 százalék; orosz és ukrán 200.000 = 0,33 százalék; zsidó 570.000 = 0,90 százalék; egyebek 250.000 = 0,3 százalék.

Nagybritánia és Írország

Összlakosság száma 47.650.000. Angol és skót 43.100.000 = 90,5 százalék; angolul beszélő irek 3.500.000 = 7,3 százalék; kelta 600.000 = 1,3 százalék; zsidó 300.000 = 0,6 százalék egyebek 150.000 = 0,3 százalék.

Norvégia

Összlakosság száma 2.650.000 = 98,9 százalék egyebek 30.000 = 1,2 százalék.

Olaszország

Összlakosság 38.900.000. Olasz 37.880.000 = 97,3 százalék; szlovén és horvát 450.000 = 0,2 százalék; német 270.000 = 0,7 százalék; egyebek 300.000 = 0,8 százalék.

Portugália

Összlakosság száma 6.400.000. Portugál 6.360.000 = 99,4 százalék; egyebek 40.000 = 0,6 százalék.

Románia

Összlakosság száma 16.500.000. Román 11.880.000 = 71,5 százalék; német 800.000 = 4,8 százalék; ukrán 750.000 = 4,5 százalék; bulgár 150.000 = 0,9 százalék; török 250.000 = 1,5 százalék; magyar 1.900.000 = 11,4 százalék; zsidó 650.000 = 4 százalék; egyebek 200.000 = 1,2 százalék.

Spanyolország

Összlakosság száma 21.530.000. Spanyol és katalon 20.930.000 = 97,2 százalék; baszk 430.000 = 2 százalék; egyebek 170.000 = 0,8 százalék.

Svédország

Összlakosság száma 5.960.000. Svéd 1.900.000 = 99 százalék; egyebek 60.000 = 1 százalék.

Svájca

Összlakosság száma 3.100.000. Német 2.650.000, francia 810.000, olasz 340.000, a három országal-kozó elem összesen = 88,7 százalék; rétoromán 340.000 = 8,7 százalék; egyebek 100.000 = 2,6 százalék.

Törökország

Összlakosság száma 1.800.000. Török 800.000 = 44,5 százalék; görög 400.000 = 22,2 százalék; örmény 200.000 = 11,1 százalék; bulgár és macedon 200.000 = 11,1 százalék; egyebek 200.000 = 11,1 százalék.

Miként ebből a statisztikából kitűnik, alig van ország, ahol ne lennének nemzeti kisebbségek, sőt számos országban az összes kisebbségek együttvéve a többséget alkotják. Hogy mely országok ezek, az kitűnik a statisztikából. Minden esetre számos érdekes következtetést lehet e kimutatásokból levonni.

Szemere Pál.

Saját kemencémben

Kerékpár és varrógép gyári égetett zománcosítás

nikkelezését és javítását legolcsóbban vállalom. Használt kerékpárt, varrógépet veszek és eladok. Kerékpár gummik és alkatrészek legolcsóbban nálam. „Eléna” varrógép, kerékpár rak-kaphatók „Eléna” javító műhely, Piața Mihai Viteazul (Nagypiac) 5. szám.

Nikkelező!

Ezüstözés, nikkelezés, sárga-vörös rezezés, oxidálás. ZOMANCOZAS. Rézágysak csiszolása, féregmentesítése.

GROSZ, Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Hogy állunk a spiritizmussal?

II.

Blavatzkij csalásával — Indiában — A médium szerepe — Telepátia — Grafológia, Chiromantika, Frenológia — Hanna Wild nem jött vissza — Home kudarca Szent Pétervárt — A Dialektikai Társaság kísérletei

A spiritiszták azt hiszik, hogy érintkezni tudnak a halottak lelkeivel. Azzal biztatnak minket, hogy ha élesztjük elménket és finomabbá testünket, elérkezünk oda, hogy a realizált lélek s az átszellemült test legyőzhetheti a halált s mi együtt is élhetünk azokkal, kiket halottaknak vélünk s a körülöttünk levő felsőbb lényekkel. A távolbalátók, akik állítólag érintkeznek a testetlenek világával s más, az istenséghez közeledő világokkal nem tudnak semmi bizonyítékot produkálni erre nézve. A Kamaloka, az örök atom, az örök hármas egység, a három világ az asztrál test csak elnevezések s önkényes megállapítások, mögöttük semmit se látunk, legfeljebb csalásokat. A Pszichikai Kutatók Társaságának tudomására jutott, hogy Blavatzkij asszony Indiában a szellemjelenéseket s asztrál-szellemeket látott s állapított meg: kiküldték tehát dr. Hodgson, aki esküdött ellen-sége volt a csalásoknak s ez megállapította, hogy mindez csak szemfényvesztés, bűvészkedés s leleplezte Blavatzkij asszony s az egész neoteozofikus vezérkar nyilvánvaló s olykor otromba csalását a szellemekkel. A teozófiának nem ártott, de az ótia a teozófusok nem idéznek fel szellemeket s minden pszichikai jelenséget mellőznek. Csak transzcendentális a kutató módszerük, de ez nem mindenki érdeklődését kelti fel.

A szellemekkel a spiritiszták a médium révén érintkeznek, azt mondják, hogy kell valami befogadó s átadó szerv s ez megvan a médiumban. A spiritisztaelmélet szerint azon anyagvesztett szellemek, akik mindenfelől körülvesznek minket, igyekeznek a legkisebb ellenállási vonalat megtalálni, hogy velünk érintkezhessenek s ez a médium Bizonyos pszichológiai sajátossággal bíró emberek képesek ilyen, hasonló sajátosságú médiumokat a normalistól elűző, annak elmentmondó úgynevezett révületebe juttatni. Nem delejes álom ez, nem hisztérius tünet, hanem idegen erő lelki behatolása. Megesik, hogy beszél és ír egyszerre, nemritkán a szava és két keze külön-külön van „megszállva” s három különböző közlés keletkezik. Természetes, hogy ilyen megnyilatkozásoknál tág tere van a csalásnak és szinlelésnek, mint látni fogjuk. Közbejárszik a szuggesztio is, ami annyit jelent, hogy egyik ember a médium tudatába ébren vagy médium tudatának részben való elszorítása révén akaratait vagy gondolatát átszuggerdálja s néha a tudatalattiból tudatalattiba átjutottait tényeket és ismereteket s olyan dolgokat közölhet vele, amelyekről ő maga is elfeledkezett.

Idetartoznak a telepátikus jelenségek, mikor a médium az ő normális érzékszervei nélkül lát, hall, érez, a távolban történeteket, almut s jövődó eseményeket látja, hallja, megérzi, megszerzi s azokat elmondja, lepecsételt leveleket elolvas, különösen akkor, ha a jelenlevők között van valaki, aki a levél tartalmát tudja. A grafológia, chiromantika és -renológia az ember jellemét, öntudatlan és tudatos szokásait, tulajdonságait s talentumait, a leszorított átlételek következményeit állapítja meg. Az eléjük tett írás, kép, a látott arc vagy kéz átléletét idéz bennük elő s azt elmondják. Elég némelyiknek egy kesztyű, egy cipő, zsebkendő is e célra.

Nos, 1886. június 28-án Hannah Wild kisasszony meghalt Bostonban. Anabaptista volt. Testvére kérésére egy levelet hagyott hátra, amelyet csak kekten ismeretek. Megírta, hogy halála után valamely médium révén közli a levél tartalmát a nővérével s addig a levelet nem

Új iparos jóléti intézmény

A Nagyváradi Ipartestület vezetőségének kiterjedt figyelme és érve az úgynevezett jóléti intézményekre is — és a múlt másfél esztendő igazolja, hogy az ittlagott iparosok menháza érdekében kieltelt akciót Nagyvárád város iparossága eljes megértéssel fogadta.

Folyó hó 2-án, Mónus Sándor ipartestületi elnök, az alosztályok vezetőit értekezletre hívta, melynek folyamán javasolta, hogy az ipartestület kebelében alakítsák egy temetkezési osztály, melynek minden önálló iparos és neje tagja lehet. — Külön tagdíjat nem fizet, csupán az előkészítendő alapszabályokban lefektetett és a közgyűlés által jóváhagyott belépési díj és egy tagnak elhalálozása esetén 10 lei fizetése lesz kötelező. — A temetkezési segélyt a tagok számaránya szabályozza és esetleg 15,000 leig is terjedhet. — Ezzel egyidőre az ipartestület elnöke még azon óhaját is kifejezte, hogy ebbe a feltétlenül szükséges intézménybe, a megyében önálló iparral bíró iparos társainkat is be vonná és ennek lehetőségét szintén alapszabályok szabályozná.

Amikor tehát az iparosság figyelmét már most felhívom erre az új iparos intézményre, nem tudom eléggé hangsúlyozni annak fontosságát és humanus voltát. — Szükségességét meg semmi sem igazolja jobban, mint az az örök igazság, hogy „mindnyájunkat érhet baleset”.

Bizonyos és való az, hogy minden ipari, illetve iparos vonatkozású mozgalomban és olyan irányú akcióban, mely az iparosság minden vonalon való érvényesülését célozza, a szervezetek, illetve azoknak vezetői, fáradságot és sokszor áldozatot sem kímélve állanak az ügyek mellé és így egészen jogosan megkívánhatják, hogy kartársaik a szervezettel szemben álló kötelezettségüknek eleget tegyenek annál is inkább, mivel a szervezetek emelték célirányos és kulturális törekvésekkel az iparosságot arra a nivóra, mely a társadalomban is biztosította azt a helyet, melyet különben erkölcsi súlyával teljes joggal elfoglal.

Menning Sándor

Husiparosok tisztújító közgyűlése

Soha nem tapasztalt érdeklődés mellett folyt le a nagyváradi husipari munkaadók ez évi rendes tisztújító közgyűlése. — Robicsek Béla elnök elnökölts a jegyzőkönyvet Dévald László vezette. — Előnk érdeklődés kísérte a titkár által összeállított és felolvasott évi jelentést, melyből készséggel állapította meg a közgyűlés azon nagyarányú és nagyértékű munkát melyet az elnökség és a választmány az év folyamán a tagok érdekében kifejtet. Eppen azért köszönet és jegyzőkönyvi elismerést mondott a közgyűlés a lelőp vezetőségnek s bizalmáról biztosította.

A választások megejtésére Lőrincz Albertet korelnöknek választotta meg. A választás elég izgalmas volt, mert az elnökökre nézve névszerinti szavazás kértelt. Az eredmény az, hogy elnököknek Robicsek Béla és Barátky Béla eddigi elnököket választotta meg a közgyűlés. — Nagyszámban voltak olyanok is, kik Orás László ipartestületi elnököt, hentes iparost óhajtották elnökönek, aki azonban a megtisztelő bizalom elől kitért. — Megválasztottak a továbbiak folyamán és pedig egyhangulag 22 választmányi, 10 választmányi pottagot és 5 választványi ellenőrző tagot. — A megválasztottak a

következők. — Ellenőrző bizottságba Kain József, Főrizs Dezső, Bodnár Béla, Steiner Mór Kriszta György. — Választmányi tagoknak Babrik József, Czoldán János, Dancse Lukács, Frölich János, Gulyás János, Hartmann Sándor, Kulcsár István, Klein Hermann, Lőrincz Albert, Ilj. Mudura György, Mózes József, Neumann Mór Orás László, Oláh György, Nánási Géza, Papp József, Röhlich Lajos, Széplaky Sándor, Szendrei György, Takács Endre, Tóth Sándor, Weinberger Kálmán. Pottagoknak Beringye László, Dád Miklós, Hanga Béla Juhász József, Karácsony Béla, Molnár Imre, Ilj. Ötvös Bertalan, Pogány János, Pintye Imre, Veres Károly. Titkár továbbra is Dévald László lett, kinek a szakosztályi élet felvirágoztatása körül nagy érdemei vannak.

Ez után a piaci rendezés ügyében úgy határozott a közgyűlés, hogy a szabályok meghozatalát magára a piacon áruló iparosokra bizza, kik e tárgyból legközelebb gyűlést fognak tartani s az ott hozott határozatok érvényesítését, illetve végrehajtását a városi előjáróság által fogják kérni.

Az adófizetés elviselésének könnyítése érdekében ezután elfogadta a közgyűlés, hogy jövőben minden egyes iparos, minden levágott jószág után a levágási engedély kikérése alkalmával megfelelő összeget fog adó címen a szakosztály pénztárába befizetni.

Végül megbizta a közgyűlés az új vezetőségét, hogy a jégellátás biztosítására tegye meg a szükséges lépéseket. Szomorúan emlékezett meg a közgyűlés a városi tanács azon felvetett akciójáról, hogy jövőben minden levágott marha után még külön 100 Leit kíván szedni a leendő vágóhid felépítésére. Ez ellen a közgyűlés a leghatározottabb állást foglalta és utasításba adta a vezetőségnek, hogy az ellen a végtelékig harcoljon.

DAYRAL & TAUBER LTD. LONDON

Uridivat szövet különlegességek lerakata

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

Felhívás az iparosokhoz

Az Ipartestületi közgyűlés közeledése tekintettel, felhívjuk tagjainkat, hogy tagsági díjaikat okvetlenül rendezzék, mert hátralékban levő tagok a közgyűlésen szóli és szavazati joggal nem rendelkeznek. A hátralékosok különben is végrehajtó után lesznek a fizetésre kényszerítve. Felhívjuk egyben tagjaink figyelmét könyvtárunkra, mely újból több száz új kötettel lett kibővíve. A könyvtár használata a tagok részére díjtalan s könyvtári órák szerdán és szombaton 5–6-ig vannak. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

Kedvezményes tűzifa és főlly-fürdői jegyek az iparosoknak. Ezeket kiszolgáltatja az Ipartestület a hivatalos órák alatt.

Kosztüm, ruha és tavaszi kabát kel méx legolcsóbban LEITNER MÁRTON R.T.NÁL.

Schwarz & Rosenfeld uri szabók

Str. Rimanóczi-utca 2.

Váradon még nem látott eredeti

angol és skót szövetkülön-

legességek, tekintettel a koral tavaszi salsonra már megérkeztek

Bársony Sándor

„For Gentlemen“ divatszalonjába,

hol az uri közönség legelőnyösebben szerezheti meg legújabb párisi divat szerint ruha szükségleteit. Rimanóczy szálloda épület. Mészáros-u. 1.

Asztalosmesterek Butorcsarnokában

(Str. General Mosoiu — Kert-utca.) Óriási mennyiségben vannak kiállítva a legmodernebb, bámulatos olcsó butorok.

Van szerencsém Nagyvárád és környéke t. kereskedőinek figyelmét felhívni, hogy

Georg Schicht A. G. Aussig

képviselőt átvettem

Raktáron tartom és szállítom állandóan a világhírű

Ceres-ételzsirt

mindég FRISS minőségben

RESCHNER VILMOS

Str. Gojdu (Beöthy Ödön-u.) 30.

Jól menő üzletre tehet szert, ha vásárol sablonokat Guttman E.-nél Zárda-utca 2 sz., hol előrajzolás és perforálás is vállalnak

A város minden részén kisebb nagyobb beköltözhető házakat tudok. Butorozott szobák vannak. Gyönyörű villa 3 szobás lakással, szőlővel sürgösen eladó — Bármilyen megbízást elfogad

Özv. Zilahy Gyuláné ügynőkség, Str. Alapi u. 1. Othon 1–4-ig.

Házsorsolás Szalontán

Str. Metianu (Köicsér-utca) 42. számú házat tulajdonosa kisorsolja. Egy sorsjegy ára 250 lei, mellyel a szerencsés vevő 250,000 lei értékű tehermentes házat nyerhet, mely nagy üzlethelyiségből 2 szoba, konyha és mellékhelyiségből, továbbá hozzátartozó 200 □-öl telek és rajtalevő mellékhelyiségekből áll. Sorsjegyek a Hegedűs Hírlapirodában kaphatók.

Eladó háztelkek és villatelkek.

A Gerlicy-utcai kocsihid bejáratánál, a város szívében és legszebb helyén, nagy jövőjű igen szép kisebb-nagyobb parcellák, kedvező fizetési feltételekkel is eladók. — A terület a legnemesebb faj szőlővel van beültetve, minden telektulajdonos egyzersimint egy szép darab szőlőhöz juthat. —

Értekezhetni ugyanott vagy a tulajdonosnál:

Biró József

Str. Dorobantilor (volt Rulikovszky-ut) 8. sz. alatt.

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

**ROSENBERG
TESTVÉREK**

Nic. Jorga (Zöldfa-u) 8. — Behuzás gyorsan készül.

Eladó lakások és üzlethelyiségek

A **VEISZLOVITS LAJOS** ur által, a Parcul Traian 6 alatt építendő két emeletes bérpalotában november 1-re kiadók, a földszinten 4 üzlet, félémeleten 5 üzlethelyiség vagy iroda, I. emeleten 1 drb. 5 szobás lakás, 1 drb. négyszobás lakás, II. emeleten 1 drb. 5 szobás lakás, 1 drb. 4 szobás lakás. A bérletek feltétele meg tudhatók. **Dr. Várady Ödön** ügyvédnél. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12 szám délután 3—7 között.

**Készpénz áraknál
is olcsóbban!**

20 heti vagy 5 havi

részlelfizelésre

árusít mindenféle textil és ruházati cikket, férfi és női szöveteket, kelengyékét stb. a

HELLAS

áruforgalmi r.t.

ORADEA-MARE,

Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 14 szám
Telefon Interurban 960

Beszerezési csoportoknak legelőnyösebb ajánlattal szolgál.

Vidéki megbízásoknak a leggyorsabban tesz eleget!

Cipésziparosok közgyűlése

Vasárnap megfelelő taglétszám hiányában csak taggyűlést tartott a cipész szindikátus. A közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül most, 8-án, azaz vasárnap d. e. 9 órakor lesz megtartva.

Kocsigyártóiparosok közgyűlése

Többszöri összehívás után vasárnap tartották meg a város kovács, kerékgyártó, szatler és fényező iparosai közgyűlésüket. Az érdeklődés most is kevés volt, de annál hangosabb. Hosszas és viharos tárgyalások után elnöknek Nagy Gyula, alelnöknek Szabó Ferenc, pénztárnoknak Vadász Zsigmond választattak meg. Meléjük még egy 12 tagú választmány is választatott.

Az építőszakma bajai

Több mint egy évtizede szünetel az építés. Ennek kapcsán nem csak a kőműves, de a mellékiparágak is a lét legnagyobb nehézségeivel küzdenek. Fokozza a küzdelem nehézségét újabban az, hogy az előforduló tatarozási vagy építési munkát is házi kezelés mellett végeztetik el. Kétségtelen, hogy a házilag építés vagy megmunkálás törvényes és jogosult, amde a létező harcoló és immár 13—14 év óta munkanélkül pango építőipar védelmére

a hatóságoknak újabb megszorító intézkedéseket kellene tenni, nevezetesen azt, hogy ne engedjék meg különösen az új épületek építését iparigazolvánnyal bíró építő iparos közreműködése nélkül. Ez egyrészt a felelősséget megosztja, másrészt munkához jutván, maga és családja megélhetését biztosítja, könnyítvén ez által a társadalom helyzetén, kiknek erkölcsi kötelességük pedig gyámolítani a munkát nélkül, tehát jövedelem és kereset nélkül levő egyéneket. Ez uton kérjük is a város tanácsát, ne engedélyezzen sem tatarozási, még kevésbé újabb építkezési munkákat, ha azt házilag kívánnák elvégeztetni.

RIMANOCZY

műbutor és Parkettgyár R-T. Str. Clujului 117. — Telefon 2 79. sz.

Irodabutorok, műbutorok, I. és II. oszt. parketták, Fenyő és tölgy fűrészárak. — **Bérvágás garánten** Mindeneműt átdát összeszegett és szélszedett részekben megrendelésre azonnal szállítunk.

Megérkeztek a valódi

ERFURTI

fajtisza konyhakerti és virág **MAGVAK**, kaphatók

Dell'ortó Károly

kizárólagos magkereskedésben. — Piața Unirii Szt. László tér 5 szám.

Kerékpár zománcozás, nikellezés

és javítását legolcsóbban vállalom. Használt kerékpárokat veszek és eladok. — Kerékpár gumi és minden alkatrészek legolcsóbban nálam kapható. **BEDEKOVICH** Strada Josif Vulkan 17. szám. — Javító műhely!

Csomagoló papírok

Fűszeres

Gyógytári

Cukorkás

Porkapszulák, recept-borítékok

minden mennyiségben gyári áron az

„Atlantic“ **papírcsokgyáiban**

Oradea-Mare Vitéz Mihály-tér 14. szerezhetők be.

Telefon 12-58.

Telefon 12-58.

O. Fritz

elsőrendű

Lack- és

Lackfestékjei

FRITZELACK.

kaphatók

minden

nagyobb

festékereskedésben

Mindenütt kaphatók:

Ursus Extra világos és Hercules dupla mála barna

kolozsvári sörkülönlegességek

URSUS-CZELL SÖRFŐZDE, KOLOZSVÁR

Nagyvárad ierakata: Strada Astra (Gilányi-utca) 5—7. sz.

ELADÓ

Törökzugban 3 hold föld, fele szőlő, fele lucernás 180.000 lei. Alsó Körös oldalon tizenegy hold föld, részben szőlő, lucernás és kaszáló, rajta lakóház és kut 500.000 Lei. Egy kisebb lakóház 150 ezer lei. 150 métermáza széna. Cim Str. Dr Ioan Csordás (v. dr Berkovits Ferenc-utca) 60. sz. alatt.

Legolcsóbb bu'orbeszerzési forrás!

Leszállított árak!

Leszállított árak!

Ebédő-, háló-, uriszoba és konyhabutor a legegyszerűbbtől a legművésziesséig kivitelig kaphatók és megrendelhetők. Irodai és üzleti berendezések, kárpitos munkák is olcsón készíttetnek.

Engelstein Testv. és Tsa.

Strada Mica Filipesou (Szarvassor) 4. sz.

PURIMI

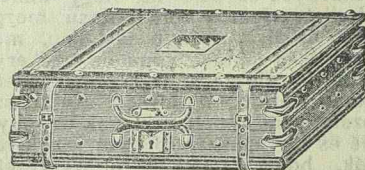
olcsó vásár Aszódinál

Ide! mazsolának kilója — — — 68 Lei

Akácméz egy kiló — — — — 48 Lei

Mézédes piros narancs, malaga, datolya és déli gyümölcsök. Friss csokoládé bonbonok. Megyöröbél, mandula, friss dióbél. Főző csokoládé, tortalapok és torta díszek. Saját törésű por cukor, frissen darált mál, vaj és kóser cerezs.

ASZÓDI, Sas-palota.

A nagyv. radi bőröndárú és táskagyár

Str. Cuza V da (Szacsvai-utca) 18. sz. alatt

Összes gyártmányai detailban is gyári árak mellett kaphatók.

NYILTÉR

Telefonszám: 1000

Telefonszám: 1000

Értesítjük a mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy női divatszalonunkat a Szent János-utca 12 és 52 szám alól teljesen megnagyobbítva és elegánsan berendezve a Beöthy Ödön-utca 30 szám alá helyeztük át.

Továbbra is biztosítjuk t. megrendelőinket elsőrendű izlés, pontos kiszolgálás és szolid árainkról. Kiváló tisztelettel:

Fülöp Dániel és Nővére (Fischer-né)

Telefonszám: 1000

Telefonszám: 1000

Párisból a legújabb női divat ujdonságokkal megérkeztem.

Szilágyi Ernő
Bul. Regele Ferd.
(Rákóczi-ut) 3.

Eladó kastély

Arad—Szalonta vasutvonal mentén

vasút állomáshoz közel, köröspart mellett, szanatórium céljának is megfelelő nagyparkkal. Érdeklődőknek felvilágosítással szolgál
Rudolf Mosse Oradea-Mare

SZINHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délelőtt 10 órakor: Hetényi színiiskola növendékelőadása.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Maresa katonája, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Dolovai nábob leánya, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este fél 9 órakor: Madarász, klasszikus operett, bérleten kívül.

Hétfő: Madarász, operett A) bérlet.

Kedd: Madarász, operett B) bérlet.

Szerda: Nótás kapitány, Zöldhelyi Anna, Tompa Béla vendégfelléptével. A Nótás kapitány verseny első napja, bérletszünetben.

Csütörtök: Mézeskalács, operett Zöldhelyi Anna vendégfelléptével, A) bérlet.

Péntek: Árvácska, Misoga László vendégfelléptével.

Szombat délután fél 3 órakor: Nagy Katalin, Ibolya, Salgó Mária vendégjátékával, olcsó helyárrakkal.

Szombat este 8 órakor: Postás Katka, operett ujdonság 1-ször, bérleten kívül.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Mágnás Miska operett, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Ember tragédiája, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este 8 órakor: Postás Katka, operett ujdonság, 2-ször.

Hétfő: Postás Katka, operett ujdonság 3-szor A) bérlet.

Kedd: Postás Katka, B) bérlet.

A hét összes előadásaira már vasárnap reggeltől kezdi árusítani a színházi pénztár a jegyeket.

A színiiskola mai vizsgája elé

Tegnap este tartotta meg Hetényi színiiskolája a nyilvános vizsga főpróbáját s mielőtt ma délelőtti felgördülne a kordina, előljáróban is meg kell emlékezni erről az alkalomról, amely a legkomolyabb eseménye ezen a napon az erdélyi magyar színháznak. A semmiből teremtetten meg Hetényi Elemér lelkesége ezt a színiiskolát, mely — a tegnap esti vizsgafőpróbán

már eldőlt — igenis megfelel feladatának. Megérdemli, hogy ma még szerény keretei egyszer kibővítsék, egy megállapodott nívós program végrehajtásával szolgálják a célt: utánpótlást adni az erdélyi színházterületnek. Az elmúlt esztendő már produkált két szubrettet, akiket a közönség kegyeibe fogadott s akik előtt az utat Hetényi iskolája nyitotta meg.

A házi főpróba már eleve megmutatta, hogy az idei termés meghaladja az első év színészanyagát. A zsongó teremben, ahol senki se figyelt oda gyöngye kísérletezéseknél, elhalkult a szó a tréceselő növendékek ajkán is, amikor igazi tehetség árgát a deszkákon. És nem egyszer fordult feszült figyelem a pódium felé. Nem akarunk elébe vágni a közönség mai ítélkezésének, csak egynehány nevet sorolunk fel. Azokét, akiket mi első intrádára megjegyeztünk s akik ítéletünk szerint nem muló jelenségek a színpad körüli nagy tumultusban. Lendvai Eszter, Láng Erzs, Simonfi Margit, Szabó Ica, Király Rózsi dokumentáltak rátermettségüket a nők közül, míg a férfiónövendékek elején egy Puskás nevű fiatalember, Ujvári Vilmos haladnak s biztató ígéret Fülöp.

A SZINHÁZI IRODA HIREI.

— Madarász, Vasárnap, hétfőn és kedden, háromszor egymás után kerül színre a Madarász című csodaszép muzsikájú operett. Ebben az operettben egyesül az új romantika, a legbájosabb melódia és az a hamisítatlan kedves humor, mely a rég mult napokat annyira jellemezte. A Madarász világhírű keringőjét mindenki ismeri és nincsen olyan ember, aki azon a csodálatosan szép melódián el nem melázott volna. A Madarász főszerepét nálunk a legjobb erők játsszák, így Horváth Mici, Bicó Margit, T. Pogány Janka, Betegh Bébi, Bihari Sándor, Rohonczy, Madas, Stoll és Sós. A klasszikus operett vasárnap bérleten kívül, hétfőn A), kedden pedig B) bérletben kerül színre.

— Erdélyi művészek Nótás kapitány versenyre Nagyváradon. A színház igazgatósága igen érdekes tervet valósít meg a Nótás kapitány legközelebbi előadásain. Az erdélyi színházak és pedig a kolozsvári aradi és marosvásárhelyi társulatok művészeit és művészeit hívta meg Farkas Imre nagyszerű operettjének egy-egy előadására hogy ezáltal alkalmat adjon a művészek közötti nemes versenyre. A legelső vendég szereplés a kolozsvári magyar színház kiváló tagjaival fog megtörténni, még pedig Zöldhelyi Annával és Tompa Bélával. A Nótás kapitány a kolozsvári vendégművészekkel szerdán kerül színre bérleten kívül. A kolozsvári vendégek után sorra fognak ekrülni az aradi és a marosvásárhelyi társulatok legjobbainak fellépései is. Az igazgatóság minden belépőjegyhez egy szavazólapot fog mellékelni, amelyet kitöltve az előcsarnokban elhelyezett szekrénybe kell bedobni.

— Mézeskalács Zöldhelyi Annával. Csütörtök este A) bérletben kerül színre Emőd-Szirmai Gyöngyösi daljátéka, a Mézeskalács, ennek az előadásnak is különleges érdekességet kölcsönöz az, hogy a főszerepet Zöldhelyi Anna fogja játszani.

— Misoga fellépte. Pénteken Misoga László vendég szerepel az Árvácskában.

Modern topolyabetétes tölgyfahálók és egy alig használt diófa háló olcsón eladó. NEMES asztalosnál, Str. Jeromos 5

Bevezetett és működő, lukratív cikkeket gyártó

Vegygyár

vegyésszerműnök tulajdonossal működő társulat

keres lehetőleg kereskedelmi képzettséggel és agilitással.

Cím a kiadóban.

Nézz meg

NAGY JÓZSEF facsillár lerakatát Bul. Reg. Ferdinand Simononénál, ahol iléses álló, plafon és éjjeli szekrény, villamos falámpákat a legolcsóbban vásárolhat.

Eredeti németországi Eckendorfi takarmányrépa, fűmagvak, főzelék és virág-

MAGVAK

gyümölcsfa csemeték és szállítottványok legjobb minőségben a

„Viktória”

kertgazdasági és magtermelő Részvénytársaságnál
Oradea-Mare — Nagyvárad
Gerliczy-palota.

Kosztümöt, hosszú kabátot és francia ruhákat legszebben és legolcsóbban készít:

RADÓ női divat szalonja
Strada Gojdu (Beöthy Ödön-u.) 6. sz.

Árverési hirdetés

Alulírott „Granária” rt. közhírré teszi, hogy fizetésben késedelmes vevő részére Dr. Popa Gheorghe közjegyző irodájában (Str. Cosbuc 7.) 1925. évi március hó 13. napjának d. u. 4 órakor nyilvános árverésen eladásra kerül 800 darab villamos vasalóhoz való alkatrész. Kikiáltási ár 20.000 lei, az ár azonban szükség esetén kikiáltási áron alul is el fog adadni. Bánatpénz 10%, az árú odaitéles után elszállítandó, vételi illeték vevőt terheli. Az árúért semmi szavatosság nem vállaltatik. Fenti tárgyak megtekinthetők a „Granária” rt. helyiségében (Sirul N. Filipescu 1—3.) a hivatalos órák alatt.

Dat, in Oradea-Mare, la 7. Martie 1925.

Antrepozitele „Granária” S. A.

Üzlethelyiség

forgas helyen, olcsó bér mellett azonnal átadó. Bővebbet Cuza Voda (Szacsyai)-u. 15.

Árverési hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy közbenjöttem melletti 1925. március 14-én délután 3 órakor hivatalos helyiségemben (Rimanóczy-u. 3.) megtartandó nyilvános árverésen el fog adni egy „Nesseldori” 14/35 HP. 1091 motor sz. teherautó. — Kikiáltási ár 70.000 lei. — Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka. A vételi illeték vevő viseli. Az autó megtekinthető Pas-teur-utca 67. sz. a. Oradea-Maren, Réti Jánosnál. Eladók a teherautóért szavatosságot nem vállalnak.

Oradea-Mare, 1925. március hó 6.

Dr. Hárágus
notar public — közjegyző.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szó ára 3 lei, vastag betűs 6 lei

Levelezés

Géza. Értesítése értelmében vártam. Ma elutazom. Kedden a szokott délutáni időben okvetlen kérem. 251H

Fehérneműre gomblyukótest és gépi endlizést vállal, szöveget is Glückman, Str. Saguna (Kapucinus-ucca) 4. 490

OKTATÁS

A francia, német nyelvet alaposan, gyors sikerrel tanítom. Cim: kiadóhivatásban. 426

LAKÁS

Apolló palotában levő 3 szobás modern udvari lakásomat elcserélném 4-5 szobás lakással, csakis a központban. Leépítést fizetek. Ajánlatot 4-5 szobás jellegre a Hegedüs Hirlap-irodába. 250H

Különbejárattal butorozott szobákat, átadó lakásokat, üzlethelyiségeket, műhelyhelyiségeket, egyáltalán bármilyen leggyorsabban tudunk közvetíteni. Iroda: Ep Bálve-ucca 5. 481

Nem nagy bérért rendes butorozott szobát keres tisztességes fiatal ember. Nem szükséges különbejárattal. Cím: a Hegedüs Hirlap-irodába. 488

Alkalmazás

Volt önálló fűszerkereskedő, beszélt a román, magyar, német nyelvet, állást keres. Vidékre is megy. Megkereséseket a kiadóba. 456

Állást keres, bármint, fiatal családostól, irodai teendőkben, üzletben jártas. Beszél román, magyar, német, horvát nyelven. Cím: a kiadóba. 457

Kereskedelmi igazgatót keres tőke érdekeltéssel iparvállalat. Felvilágosítást ad az „Építési és Telek-adásvételi R-T.” Parcul Traian (Széchenyi-tér) 12. szám, 4-6 között. 467

Kezdő magyar gyors és gépiró állást keres. Szíves megkeresést kérek a Hegedüs Irodába. 463

Állást keres könyvelésben teljesen jártas női fiatal. Cím: meg tudható „Hangya” raktár Tace Ionescu (Körös-ucca) No. 28. 369

Állást keres önálló főző, értesítést ad az állomás-szembe lévő közel felügyelő. 520

Német kisasszony keres 3 éves gyermek mellé. Str. Saguna (Kapucinus-ucca) 8. Huszár. 518

FIGYELMEZTETEM

hogy órát, ékszer legjobban, legolcsóbban készítesd és elad, törött aranyat a legmagasabb árban vesz

BRENNER, Vlahuța (Szt. János-ucca) 6.

BIHARI GÉP ÉS FÉMPARTELEP ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 22.

Raktárról szállít bármilyen méretű iparvasuti mozdonyokat, kerékpárokat 600-760 m/m. nyomtávolságban, csapágyakat és lökhárítókat. — Iparvasuti mozdonyok főjavítása. Mozdonyok 600-760 m/m. nyomtávolságú átalakítása. — Készít bármilyen méretű iparvasuti truckokat, rönk vagy tűzifa szállításra. — Felszerel fűrésztelepeket, szállít és felszerel bármilyen méretű stabil gépeket.

FAÜZEMEK KÜLÖN FIGYELMÉBE!

Felvállalunk saját mozdonyaink és kocsijainkkal tűzifa vagy rönk szállításokat bármilyen iparvasuton. Ajánlatokat díjmentesen eszközölünk. Telefon 17-56. :: Táviratcim: Metall.

Adás-Vétel

Kocsis, nőtlen, lehetőleg ki már szikvizgyárból volt, fővételit Értekezhetni Str. Aurel Vlaicu (Vámház-ucca) 27. sz. 496

Szikvizgyárvezető, ki hosszabb ideig mint már ilyen működött, fővételit. Str. Aurel Vlaicu (Vámház-ucca) 27. Értekezhetni vasárnap d. u. 497

Keresztény leányt, kezdőt alkalmaz Brüll ügyvéd, Str. Nico ae Iorga 6. 501H

Özvegy urisasszony ajánlkozik hávezetőknek, — anyahelyettesnek magános urhoz helybe, vidékre, ahol igazi otthonra talál. Leveleket kiadóba kérek: „Korrek 32” jellegre. 500

Röfös rövidíró szakmában jártas segédet keres. Ajánlatokat „Segéd” jellegre Hegedüs Hirlap-irodába. 517H

Jobb leányt, aki háztartásban segédkezik, keresek. Str. Cuza Voda (Szacsavay-ucca) 20. 516H

Mérlegképes főkönyvelő husz évi praxissal állást változtatna. Cim: a kiadóhivatásban 523

Női szatósághoz tanuló és kézilányokat felvesz Beregi szalon, Str. Prințul Carol (Szilágyi Dezső-ucca) 19. sz. 506

Könyvelésben teljesen jártas, perfect román, magyar, német levelező délutáni foglalkozást keres azonnlra. Megkeresések „Lelkiismeretes” alatt a lapkiadóhivatásban 507

Római fiatalember, — ki magyarul is beszél — a fűszer- és csemege szakmában jártas, ügyönt ki állást keres. Cím: a kiadóba. 522

Modern chamotte kályhák különféle színekben raktáron, 2500 Leitől kaphatók valamint átrakásokat és javításokat vállal

Varga György kályhás mester

Str. L. Ciocdas (Berkovici) 33

Fésűk

illatszerek, kefék, legújabb felbevalók, nyakgyöngyök, ridikülök, játékok, gyermekkocsik nagyon olcsók a

D'OR-ban

Regele Ferdinand 16.

Adás-Vétel

Megélhetést nyújtó papirkereskedés előnyös feltételekkel, vezetés hiányában átadó. Str. Calea Victoriei (Kolozsvári-ucca) 46. 509H

Körös-ucca 3. számú ház eladó. Értekezni a kiadóhivatásban. 296

Erkeztek házi szőtes szőnyegek, gyönyörű stórok filével, ággyerítők, milók, diványpárnák, filé motívok mindenféle kézművek. Mélyen leszállított árban árusítom. Weinbergerné, Str. Manasteri (Zárda-ucca) 1. szám. 345

Lámpaernő, párna, terítő, függöny montirozás, gobelin, filé, kelim, szmína, hímzés, ruhahorgolás, kabát, kosztüm, estélyi és utcai ruha olcsón készült Nilgész-telep 100/2. szám Schwarzcz-ház. (Repülőhíd mellett.) 188

Uj 3 szobás, komfortos magán ház központban azonnal elfoglalható 3 évre kiadó. Str. Delevance (Ritók-ucca) 38. 460

Eladó egy szétszedhető üveges folyosós czipnádó tetővel. Str. Horia (Báthory-ucca) 14. 470

Férfiöltönyök (használt), jókarban levők, középtermre, olcsón eladó. Fazekas szabo, Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 6. 493H

Gyökerez portális ipária nagyobb mennyiségű kapható Varga Gábor Diószeg Jud. Bihor. 487H

Hármas-ucca 17 számú ház kezező feltételek mellett eladó. 477

Mindenemű gazdasági eszközök, gépek, gazdasági épületek, löszerszámok, barakkokhoz melletti parcellák eladók. — Neufeldnél, Strada Aurel Vlaicu (Vámház-ucca) 37. 495H

Üzleti kirakat (Porlál) 370/390 méretű állatású tükrös üveg, 260/215 vas és ponyva redőnyvel eladó. Salonta-Mare, B a g o s i mézkereskedőnél. 418H

Házak eladók. Házoladás megbízásokat vállalunk. — Kézősöbket megszerzünk. Magánpenzeket jutalekkel kihelyezünk. Adásvételi R-T Parcul Traian 12. Értesítés délután. 405

Nagy karikahajós Singer varrógép eladó. Hármas-ucca 3. Lammel Józsefnél. 462

Egy cséplőgarnitúra és oiaimalom készlet eladó. Str. Smetka György-ucca 4. Kocsán. 512

Bérbe keresek zongorát. Minerva gyógyszerár. 519

Eladó magánházak: Str. Ingustá (Keszény-ucca) 18. szám, aradi után 100.000, 2 szobás 110.000. Szacsavay-uccában 250.000, azonnal beöltöztethető. Keszény-ucca 5, Szent Anna-ucca 23, bérházak olcsón, üzletházak, házhelyek, vendéglő átadó, lakások átadók. Bővebbet Oláhnál, Str. Axenia Severa. Bém-ucca 6. 3-6-ig. 515

Egyholdas szőlő, kétszobás, konyhás, padlós, cse-reptelős házzal, egy sző-tyevezet Leuert eladó. Várad, Str. Nicolae Zsiga 34. sz. 514

Kétszoba, előszoba, konyha ház Olaszban kétszázézer Leuert eladó. — Várad, Str. Nicolae Zsiga 34. Telefon 17-28. 513

Pianino és rövid zongora, előrendűek 1000 Lei havi bérért bérbeadó Str. Tabacariilor (Timár-ucca) 10. 508H

Burgonya, válogatott, 240 Lei, disznók 130, 20 d-ség legolcsóbb városi bódében. 510

Polgár kertészethez nagy öntöző kerék, levező csatornák eladó. Agrocomercia S. A. Salonta-Mare Str. Bratianu 1/a. 471

Gyógyszertárat bérbe, vagy megvételre keresek, esetleg társulni. Megkeresést „Gyógyszertár” jellegre a Hegedüs Hirlap-irodába. 362H

Elszállítható barakk épület, kitűnő anyagból, ket-tős talakkal, 12 m² területű — eladó. Cim: Hegedüs Hirlap-irodában. 504H

Talajvíz levezetésére ki-válón alkalmas cca 8000 drb nagy és 5.000 drb kis a l a g s ó eladó. Cim: Sebő Mihály, Szombatság. 490H

Eladó olcsón jókarban lévő komplett ebédli, zongora-szék, szövetfüggönyök. — Cim: kiadóban. 498

24 % kamatra keresünk magánpenzt teljes fedeztetel. Adásvételi Rtg. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 24. Értesítés délután. 406

Uj üzlet! Uj üzlet!

Legolcsóbban

vásárolhat, javíthatat

órát és ékszereket

Weinbergernél,

Strada Nicolae Jorga

(Zöldfa-ucca) 23. szám

Fajtiszta farkaskutya him 7 hónapos, eladó. Cim: a kiadóban. 492

Vizmalom eladó vagy bérbeadó. Teufel, Csulyafalva Szalárdi járás, Jud. Bihor. 469

Eladó hosszú Bösendorfer zongora. Str. Gen. Berthe-let (Sal Ferenc-ucca) 7. 499

Keresünk megvételre egy fényomópádot. Grosz Jenő és Tsa r-t. mérleg-gyára Str. Calea Victoriei (Kolozsvári-ucca) 74. 503H

ÓRÁK

szakszerű javítását a legkomplikáltabb kifogástalanul

TISZAY

végzi, Str. Alexandri (Teleki-ucca) 8.

Jelnyos árak. Preciz munka

Veszünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiség kereskedők Str. General Mosol (Mezey Mihály-ucca) 10.

Remélem

tudja már, hogy a Pannoniában vizumoztat

DEUTSOHAFTAR

Utteleket elintéz.

Lakások

1-2-3 szobások átadók 2 butorozott szoba konyha fürdőszoba központban sürgősn kiadó

házak

szőlők olcsón — beköltözhető lakásokkal — megvehetők. — 30 éve fenálló vidéki üzlet átadó, esetleg társat keres

„ARDEAL”

közvetítő iroda

Főposta mellett

Telefon 203.

Külön

Purimra, lakadalmakra, mulatságokra saját szüretelésű כשר boraimat, fűszereimet כשר káposztát ajánlok: Friedm a Mendel, Str. Szararoveszki-ucca 1. 502H

Pénzkölcsönt bármilyen biztosítékra, akármilyen kevés összegtől kezdve, kedvező feltételekkel mindenkor azonnal közvetítünk. Iroda: Str. Ep. Pavel ucca 5. 492

Gobelin, kelim és szmírnát olcsón vállalkoz. Fil-lébe állandó készlet. Cim: Str. Tabacariilor (Timár-ucca) 8. sz. 225

Utlevél, bérlet- és bármilyen igazolványhoz szükséges igényt képek legolcsóbban Zenker fényképésznél, Str. l. C. Bratianu (Szamiszló-ucca) 25. Fesvételek este fél 8-ig.

Estélyi és utcai toalettek a legkényesebb igényekig készítenek E. Fránkl Hermin divatszalonjában Str. Szararoveszki u. 11/a. — Ugyanott gépjáourzós. Ny

Pilissó és gouvrré munkák nagyon olcsón készítenek Str. Alexandri (Teleki-ucca) 22. kapuval szemben Ny

Ügyes varróleány, ki mindentféle varráshoz ért, házhoz ajándékoz. Cime: Fránkl Frida, Str. Astra (Gilyanyi-ucca) 23. szám.

200 000 Leu kölcsöntként felváltatható Bulev. Regele Ferdinand 10, II. emelet 8. 505

Sár- és hóolpó szakszerű javítását eivalalom. Varga cipész, Strada Cuza Voda (Szacsavay-ucca) 45. 511

Magánpenz ingatlannra esetleg más megfelelő biztosítékra kedvező feltételek mellett felvehető. Str. Ep. Pavel-ucca 22, föld szint, Délelőlt 11-ig. 445

FIGYELEM!

Gépeket, javított, vízmentes ponyvák és gypajzsákok kaphatók

SIMON, Sirul Cerbilor (Szarvas sor) 1. szám.

Butorok

gyári áron kaphatók a legfinomabbtól, a legolcsóbbig

Steiner butorgyárosnál M. Viteazul 12.

Uj röfös és rövidíró

üzlet nyílt, Str. Astra (Gilyanyi-ucca) 14. alatt. Ponos kiszolgálás. Szolid árak. A n. é. közönség b. partfogását kéri jözzel Sámuel tulajdonos

Román-Magyar Magyar-Román

Ghetie szótár eladó a Hegedüs Hirlap-irodában.